

STUDIEPLAN

FHO01D

Barn med særskilte behov

Fagskolen Oslo

Stuedsted: Oslo

Godkjent Nokut: 02.02.2016

Sist revidert: 21.01.2016

ENDRINGSLOGG FOR STUDIEPLAN

Dato	Kapittel/avsnitt	Endring/årsak til endring	Utført av

Innholdsfortegnelse.

1.0	Generelt om fagskoleutdanningen i helse – og oppvekstfag.....	4
1.1	Overordnet læringsutbytte for utdanningen.....	7
1.2	Begrepsavklaring	9
1.3	Mål for fagskoleutdanningen	9
1.3.1	Læringsutbytte for Fagskoleutdanning.....	9
1.4	Verdigrunnlag og kunnskapssyn.....	9
1.5	Målgruppe for utdanningen	10
1.5.1	Bruk av kompetanse etter gjennomført Fagskoleutdanning.....	10
1.6	Opptakskrav.....	10
1.7	Realkompetansevurdering	10
2.0	Organisering av studiet	11
3.0	Sammenheng mellom teori og praksis.....	11
3.1	Arbeidsformer og metoder i studiet.....	12
3.1.1	Situasjon/ønske/tiltak (SØT – modellen).....	12
3.1.2	Veiledning og ansvar for egen læring (AFL).....	12
3.1.3	Læringsgrupper.....	13
3.1.4	Prosjektarbeid.....	13
3.2	Praksis.....	14
3.2.1	Veiledning i praksisperioden	14
4.0	Arbeidskrav i emnene.....	14
5.0	Vurderingsgrunnlag	15
5.1	Gjennomføring av vurderingsprosessen.....	15
5.2	Følgende vurderingsformer benyttes.....	15
5.2.1	Beskrivelse av de enkelte karaktertrinn	15
5.3	Kriterier for vurdering av arbeidskravene	16
5.3.1	Følgende kriterier og krav anvendes ved vurdering.....	16
5.3.2	Vurdering i praksisperioden	17
5.3.2	sluttvurdering – eksamen	17
5.3.3	Dokumentasjon	17
6.0	Oversikt over emnene	17
6.1	Emne 1. Generell del	19
6.1.1	Arbeidskrav Emne 1 – Generell del	22
6.2	Emne 2. Pedagogikk og didaktikk	23
6.2.1	Arbeidskrav emne 2 – Pedagogikk og didaktikk.....	26

6.3	Emne 3. Helsefremmende og forebyggende arbeid.....	27
6.3.1	Arbeidskrav emne 3 - Helsefremmende og forebyggende arbeid	30
6.4	Emne 4. Barn med særskilte behov 0-6 år.....	30
6.4.1	Arbeidskrav emne 4 - Barn 0 – 6 år med særskilte behov.....	33
7.0	Praksis.....	34
7.1	Emne og litteratur for utviklingsprosjekt.....	36
7.1.1	Arbeidskrav for utviklingsprosjektet.....	36
7.1.2	Studentens egne læringsutbyttebeskrivelser i praksis.....	36
8.	Emne 5 Hovedprosjektet	36
8.1	Tema og litteratur – emne 5 hovedprosjekt.....	37
8.1.1	Arbeidskrav emne 5 - Hovedprosjekt	37
8.1.2	Vurdering av hovedprosjektet:.....	37
8.1.3	Læringsutbyttebeskrivelser – emne 5 hovedprosjekt:.....	38
9.0	Evaluering av studiet	38
	Vedlegg 1 Praksis gjennomført som utviklingsarbeid på egen arbeidsplass.....	39
	Vedlegg 2 Praksisutplassering på annen arbeidsplass	45

1.0 Generelt om fagskoleutdanningen i helse – og oppvekstfag

Fagskolens opplæringstilbud i Norge er omfattende, og skal være tilpasset samfunnets behov for svært mange typer fagkompetanse. Utdanningene er organisert i en rekke fagretninger med fordypninger. Nasjonal Plan for utdanning *Oppvekstfag fordypning: barn med særskilte behov* er utarbeidet av en plangruppe engasjert av Nasjonalt utvalg for fagskoleutdanning i helse – og oppvekstfag (NUFHO). Plangruppa har bestått av representanter fra arbeidsgiverorganisasjoner, arbeidstakerorganisasjoner og fra tilbydere av fagskoleutdanning.

Den foreliggende lokale planen bygger på nasjonal plan og er utarbeidet høsten 2015 av faglærere i helse – og oppvekstfag i Akershus fylkeskommune, på vegne av Fagskolen Oslo Akershus.

Nasjonalt utvalg for fagskoleutdanning i helse – og sosialfag (NUFHO) ble etablert i 2006. Hovedintensjonen med nasjonale planer er å sikre et nasjonalt ensartet faglig nivå som også samsvarer med tilsvarende internasjonale utdanninger. Den generelle delen, som er felles for alle planene, er utarbeidet av NUFHO. Det skal bidra til at studenten utvikler nødvendig kunnskap og forståelse i en felles referanseramme for yrkesutøvere i helse – og oppveksttjenestene. Dette er et fundament for utvikling av felles holdninger, ferdigheter og profesjonalitet.

Utdanningen skal gi personell med videregående opplæring fra helse- og oppvekstfag mulighet til å styrke sin kompetanse for å møte nye utfordringer i barnehage, boliger og institusjoner og tilrettelagt opplæring for *barn med særskilte behov*.

Endrede samfunnsforhold har ført til store forandringer i oppvekstvilkårene til barn og ungdom i Norge. Dette har ført til økt og endret behov for kompetanse i oppvekstsektoren.

På oppdrag fra Kunnskapsdepartementet er det foretatt en kompetansekartlegging blant ansatte i barnehagene gjennom **GLØD prosjektet. Kompetanse for fremtidens barnehage. Strategi for kompetanse og rekruttering i barnehagen 2014 – 2020**. Denne viser bl.a. behov for økt kompetanse for å møte *barn med særskilte behov*. Samme kartlegging viser at det er mange av de ansatte som mener det er aktuelt å ta en toårig spesialisering i barnehagearbeid på fagskolenivå.

Økte forventninger om, og krav til omstilling har medført et sterkt behov for å styrke kompetansen til barne- og ungdomsarbeidere og andre som jobber i barnehage, SFO/skole og annet barne- og ungdomsarbeid. En fagskoleutdanning innen *Oppvekstfag fordypning: barn med særskilte behov*, er et viktig bidrag til å tilføre den etterspurte kompetansen i fagfeltet.

Sentrale styringsdokumenter legger føringer for en satsning på kompetanseheving i den kommunale helse – og oppvekstsektoren:

FNs konvensjon om barnets rettigheter, barnekonvensjonen, ble inkorporert i norsk lov 1. oktober 2003 og gir barn og ungdom under 18 år et særlig menneskerettighetsvern. Konvensjonen gir alle barn rett til: liv og helse, skolegang og utvikling, deltakelse og innflytelse samt omsorg og beskyttelse. Barnets beste skal være et grunnleggende hensyn ved alle handlinger som angår barn. Alle offentlige organer og ansatte er pålagt å oppfylle og respektere barnets rettigheter slik de uttrykkes i konvensjonen.

I Meld. St 6 (2012–2013) En helhetlig integreringspolitikk er det et mål for regjeringen at flest mulig kan fullføre den utdanningen de ønsker og har behov for, blir aktive og inkluderte samfunnsdeltakere og tilknyttet arbeidslivet. Utdanning er et av de viktigste virkemidlene for å redusere sosiale og økonomiske forskjeller i samfunnet. Utdanningssystemet skal stimulere den enkelte til å strekke seg lengst mulig for å realisere sitt potensial, uavhengig av sosial bakgrunn. Barn og ungdom skal sikres gode og trygge oppvekst- og levekår og alle skal ha et likeverdig tilbud og like muligheter. Sentralt står arbeid for å motvirke marginalisering, å bidra til å jevne ut forskjeller i levekår og å fremme medvirkning og deltaking for barn og unge på alle områder i samfunnet.

Det overordnede målet i St.meld. nr. 41(2008-2009) Kvalitet i barnehagen er å bidra til god kvalitetsutvikling i barnehagene. Et barnehagetilbud av høy kvalitet kan bidra til tidlig innsats for sosial utjevning og livslang læring.

Barnehageloven og Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver definerer hva et godt barnehagetilbud skal være. Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling.

Retten til spesialpedagogisk hjelp før opplæringspliktig alder er hjemlet, ikke i barnehageloven, men i opplæringsloven (1998). Opplæringsloven § 5-7 lyder

slik:

Barn under opplæringspliktig alder som har særlege behov for spesialpedagogisk hjelp, har rett til slik hjelp. Hjelpa skal omfatte tilbod om foreldrerådgiving. Hjelpa kan knytast til barnehagar, skolar, sosiale og medisinske institusjonar og liknande, eller organiserast som eige tiltak.

Dette er en individuell rett, hvilket innebærer at barn som ikke har begynt på skolen, og som oppfyller vilkåret i § 5-7, har krav på dette. Det er ingen nedre grense for rett til spesialpedagogisk hjelp. Retten kan tilkomme også små barn dersom det avdekkes at disse har et særlig behov. At det ikke er noen nedre grense, betyr blant annet at retten ikke er begrenset til barn like under opplæringspliktig alder. Alle barn som ikke har nådd den opplæringspliktige alderen, kan ha rett til spesialpedagogisk hjelp.

Regjeringa vil styrke satsningen på kompetanseheving i 2015 og foreslår å øke bevilgningen. Kompetansestrategien **Kompetanse for fremtidens barnehage. Strategi for kompetanse og rekruttering 2014 – 2020** gir føringer for innhold, prioriteringer og ansvarsdeling som ligger til grunn for satsningen.

Fagskoleutdanningene innen Helse – og oppvekstfag går normalt over ett år som heltidsstudium. Alle som fullfører og består utdanningen vil få vitnemål. Studiet består av en generell del og en fagspesifikk del på fire emner, samt en praksisperiode. Fagskolen Oslo Akershus tilbyr fagskoleutdanningen i Oppvekstfag fordypning: *barn med særskilte behov* som kan gjennomføres som et deltidsstudium over 4 semestre. Fullført studium gir 60 fagskolepoeng.

Lov om fagskoleutdanning ble vedtatt i 2003, revidert i 2007. Loven gjelder for den som tilbyr NOKUT – godkjent fagskoleutdanning. Lov om fagskoler definerer fagskoleutdanning:

Med fagskoleutdanning menes yrkesrettede utdanninger som bygger på videregående opplæring, eller tilsvarende realkompetanse, og som har et omfang tilsvarende minimum et halvt studieår og maksimum to studieår. Med yrkesrettet utdanning menes utdanning som gir kompetanse som kan tas i bruk i arbeidslivet uten ytterligere opplæringstiltak (§1. Formål og virkeområde).

Fagskoleutdanningene har et klart brukerperspektiv, skal være tverrfaglig og være rettet mot arbeidstakere med ulik faglig bakgrunn innen helse – og oppvekstfagene i videregående opplæring.

Yrkesutøvelsen foregår i et samspill mellom praktiske erfaringer og relevant teori. Holdninger utvikles gjennom refleksjon rundt helse – og oppvekstfaglig yrkesutøvelse som er basert på en kombinasjon

av praktiske erfaringer fra arbeid med mennesker og nyere relevant kunnskap om det helse – og oppvekstfaglige området. I tillegg er det nødvendig at man gjør vurderinger og fatter beslutninger på et juridisk og etisk holdbart grunnlag.

En sentral begrunnelse for en generell del er også ønsket om et bedre samarbeid mellom alle ansatte innen helse – og oppvekstsektoren. I tillegg er det et mål at studentene oppnår en breddekompetanse på tvers av faggrensene. Fag og emneområdene i emne 1 danner basis og skal gjennomføres før oppstart på de fagspesifikke emnene.

1.1 Overordnet læringsutbytte for utdanningen

Utdanningen innen Helse – og oppvekstfag har et felles hovedmål:

Utdanningene skal utdanne studentene til reflekterte yrkesutøvere, med høy faglig og etisk kompetanse innen oppvekstfagene. Studentene skal etter gjennomført utdanning ha etablert et grunnlag for livslang læring og kontinuerlig omstilling

Utdanning i *Oppvekstfag fordypning: barn med særskilte behov* tar sikte på å utdanne reflekterte yrkesutøvere med høy faglig og etisk kompetanse innen oppvekstfagene med gode kunnskaper og ferdigheter om barn i alderen 0 – 6 år, og deres situasjon i dagens Norge og aktuelle utfordringer som vi står ovenfor. Barna og deres familier skal gis hjelp og bistand til rett tid, på rett sted, med riktig hjelp og så tidlig som mulig. Det skal tilrettelegges slik at alle barn og unge hver dag har muligheten til å bli sett, satt krav til og oppleve gleden av å lykkes med noe.

Det er et mål å legge til rette for at så mange barn som mulig skal ha et kvalitativt godt tilbud innenfor ordinær barnehage og fritidstilbud.

Læringsutbyttebeskrivelsen for fagskoleutdanningen skal gi en oversikt over hvilken kompetanse studentene vil ha etter gjennomføring av det aktuelle emne eller utdanningen som helhet. Læringsutbyttebeskrivelsene er i henhold til det nasjonale kvalifikasjonsrammeverkets krav og er inndelt i kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse.

Disse beskriver:

Kunnskap	Ferdigheter	Generell kompetanse
Kunnskaper er: forståelse av teorier, fakta, begreper, prinsipper, prosedyrer innenfor fag, fagområder og / eller yrker.	Ferdigheter er: evne til å løse problemer og oppgaver. Det er ulike typer ferdigheter: kognitive, praktiske og evnen til kommunikasjon.	Evne til å anvende kunnskap og ferdigheter på en selvstendig måte i ulike situasjoner.

Læringsutbyttet etter fullført utdanning i *Oppvekstfag fordypning: barn med særskilte behov*:

Kunnskap	<p>Studenten</p> <ul style="list-style-type: none">• har kunnskap om oppvekstsektoren, etikk, kommunikasjon, sosiologi og psykologi rettet mot barn med særskilte behov for å fremme læring, utvikling og helse.• har kunnskap om barn med særskilte behov, herunder lærevansker, utsatte barn, atferdsvansker, migrasjonsrelaterte utfordringer og om aktuelle tiltak for å kunne fremme læring, utvikling og helse.• har kunnskap om pedagogisk og didaktisk teori, og om ulike observasjons-, plan- og kartleggingsverktøy rettet mot barn med særskilte behov.• forstår betydningen av helsefremmende og forebyggende arbeid for barn med særskilte behov i et folkehelseperspektiv.• har innsikt i lovverk og styringsdokumenter innenfor oppvekstsektoren gjeldende barn med særskilte behov.• har kjennskap til ulike institusjoner og etater innen oppvekstsektoren for å best mulig tilrettelegge for læring og utvikling.• kan oppdatere sin yrkesfaglige kunnskap om barn med særskilte behov.
Ferdigheter	<p>Studenten</p> <ul style="list-style-type: none">• kan anvende ulike kommunikasjonsformer profesjonelt i samarbeid med barn, foresatte, kollegaer og andre yrkesgrupper.• kan anvende ulike pedagogiske- og didaktiske metoder for å planlegge å gjennomføre leke- og læringsaktiviteter for barn med særskilte behov.• kan finne informasjon om og iverksette helsefremmende tiltak innen fysisk aktivitet og ernæring for å forebygge problemutvikling, sykdom og funksjonsnedsettelse for barn med særskilte behov.• kan finne informasjon og fagstoff knyttet til ulike problemstillinger for barn med særskilte behov for å fremme læring, utvikling og helse.• kan kartlegge og identifisere faglige problemstillinger for barn med særskilte behov og iverksette nødvendig tiltak i samarbeid med faglig ansvarlig i barnehagen eller pedagogisk psykologisk tjeneste (PPT), som fremmer læring, utvikling og helse.
Gen. kompetanse	<p>Studenten</p> <ul style="list-style-type: none">• har forståelse for etiske prinsipper, utfordringer og dilemmaer i yrkesutøvelsen, reflekterer over egen praksis, holdninger og verdier i møte med barn med særskilte behov og deres foresatte.• har utviklet en etisk grunnholdning som kommer til uttrykk ved at yrkesutøvelsen ivaretar brukermedvirkning, barns integritet og behov for omsorg og læring.• kan utføre arbeid som fremmer læring, utvikling og helse, tilpasset barns særskilte behov.• kan utvikle arbeidsmetoder og tjenester til barn med særskilte behov, i samarbeid med for eksempel pedagogisk psykologisk tjeneste (PPT) eller pedagogisk ansvarlig ved institusjonen, gjennom kunnskapsdeling, veiledning og etisk refleksjon på arbeidsplassen.• kan bygge relasjoner med kollegaer og andre instanser gjennom kunnskaps- og erfaringsdeling for å skape et godt læringsmiljø for barn med særskilte behov.

1.2 Begrepsavklaring

Ved Fagskolen Oslo Akershus skal fagskoleutdanningen i *Oppvekstfag fordypning; barn med særskilte behov*, gjelde arbeidet med barn fra 0 – 6 år. Prinsippet om likeverdig og tilpasset opplæring som er i tråd med samfunnets demokratiske utvikling og FN s barnekonvensjon (1999) Artikkel 23, vil være sentralt. Og innebærer at barn med ulike forutsetninger og bakgrunn skal møte et mangfold av utfordringer og utviklings – og læringsfremmende aktiviteter. Prinsippet baserer seg på grunnleggende samfunns – og utdanningspolitiske utfordringer knyttet til læring, likeverd, livskvalitet og inkludering. Forebyggende og helsefremmende arbeid og tidlig innsats vil bli vektlagt gjennom utdanningsløpet.

Fagskoleutdanning bygger på videregående opplæring. I barne – og ungdomsarbeiderfaget er opplæringens innhold basert på barn og unge i aldersspennet 0 – 18 år. Denne studieretningen tar for seg barn med særskilte behov i alderen 0 – 6 år. Omsorg er en viktig del i det praktiske arbeidet for en barne – og ungdomsarbeider. Med omsorg menes ofte omsorgsarbeid som er knyttet til stell av barn, men omsorg er også en viktig del av det uformelle samspillet og er med på å sikre kvaliteten på arbeidet med barn med særskilte behov. Yrkesutøveren har en etisk forpliktelse til å handle omsorgsfullt ovenfor alle barn. Målet er at omsorgsarbeid skal kjennetegnes av varme, nærhet, innlevelse og evne og vilje til samspill. Omsorg skal prege alle situasjoner i hverdagslivet og komme til uttrykk når barnet leker og lærer, i stell, måltider og påkledning. Barn med særskilte behov har et særlig vern, og har rett til særskilt omsorg og tilrettelegging slik at det enkelte individ oppnår best mulig integrering og individuell utvikling.

1.3 Mål for fagskoleutdanningen

Det er et mål at yrkesutøvere med fagskole i Oppvekstfag fordypning: barn med særskilte behov skal ha fått grunnleggende kunnskap for lover og forskrifter som regulerer helse – og oppvekstsektoren, utviklingsteori i arbeid med aldersgruppen 0 – 6 år og ferdigheter og fagkompetanse i å planlegge, organisere, gjennomføre og dokumentere tiltak som utvikler et godt oppvekstmiljø og fremmer barns fysiske og psykiske helse. Det er også et mål at studenten skal utvikle generell kompetanse slik at de ser nødvendigheten av tverrfaglig samarbeid og tidlig innsats, for å sikre barn med særskilte behov gode oppvekstvilkår. For å kunne gi et godt tilbud til barn med særskilte behov trenger studenten kunnskap om det særegne ved det enkelte barnet og familien.

1.3.1 Læringsutbytte for Fagskoleutdanning

Læringsutbytte for kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse i de enkelte emnene er beskrevet under hvert enkelt emne. Fagskoleutdanningen i *Oppvekstfag fordypning barn med særskilte behov* bygger på et helhetlig menneskesyn, der grunnholdningene respekt, ansvarlighet og profesjonalitet står sentralt. Studiet vektlegger et læringsutbytte som skal utvikle studentens yrkesutøvelse i tråd med dette.

1.4 Verdigrunnlag og kunnskapssyn

Arbeidet i helse og oppvekstsektoren må utføres på en måte som ivaretar barn og unges helhetlige helse – og oppvekstsituasjon, og som vektlegger utvikling av selvstendighet og brukermedvirkning for å fremme livskvalitet.

Studiet er tilrettelagt etter voksenpedagogiske prinsipper, med utgangspunkt i studentaktive arbeidsmåter og læringsformer. Studiet tar sikte på å knytte fagspesifikk teori til yrkesrettet praksis. Studiet har derfor en obligatorisk praksis periode på 10 uker som i hovedsak gjennomføres etter emne 4.

1.5 Målgruppe for utdanningen

Målgruppen for utdanningen er personer med videregående opplæring (fagbrev og / eller autorisasjon) innen helse – og oppvekstfag.

1.5.1 Bruk av kompetanse etter gjennomført Fagskoleutdanning

Fagskoleutdanning i Oppvekstfag fordypning: barn med særskilte behov gir kompetanse som kan tas i bruk i yrkeslivet uten ytterligere generelle opplæringstiltak. Kompetanse etter endt utdanning kan for eksempel benyttes innen kommunale helse – og oppveksttjenester som:

- Barnehage
- Boliger og institusjoner for barn

1.6 Opptakskrav

- a) Fullført og bestått videregående opplæring med fagbrev/autorisasjon som for eksempel barne- og ungdomsarbeider, barnepleier, helsefagarbeider, hjelpepleier, ambulansesarbeider, omsorgsarbeider og aktivitør.
- b) Søkere som kan dokumentere at de skal gjennomføre fagprøve etter opptaksfristen, kan tildeles plass på vilkår om bestått prøve.
- c) Det kan gjøres opptak på grunnlag av realkompetansevurdering (se nedenfor).

1.7 Realkompetansevurdering

Fagskoleutdanninger skal bygge på fullført og bestått videregående opplæring eller tilsvarende realkompetanse (Fagskoleloven § 1). Realkompetansen vurderes i forhold til det formelle opptakskravet.

Det kreves minst 5 års relevant yrkespraksis uten fagbrev, og med realkompetanse i felles allmenne fag tilsvarende læreplanene i grunnkurs/Vg1 og videregående kurs 1/Vg2 i yrkesfaglige studieretninger. Det er FOA sin oppgave å sikre en helhetlig, skjønnsmessig vurdering av søkere for å se om de har tilstrekkelig realkompetanse til å bli tatt opp ved fagskoletilbudet de har søkt.

Realkompetanse vurderes av faglærer med kompetanse innenfor veiledning av lærlinger i bedrift.

Ved vurdering av realkompetanse vektlegges:

- Yrkespraksis fra arbeid med barn og unge, som f.eks barnehage, barnebolig, SFO, fritidsklubb, natteravn, støttekontakt, arbeid i avlastningsbolig for barn og unge og tilrettelagt avdeling i grunnskolen. Tilstrekkelig kunnskapsnivå i norsk, engelsk og matematikk på nivå med læreplanene i disse fagene på grunnkurs/Vg1 og videregående kurs 1/Vg2 i yrkesfaglige utdanningsprogram.
- All kompetanse som er tilegnet gjennom formell, ikke-formell eller uformell læring. Det vil si alle kunnskaper og ferdigheter en person har tilegnet seg gjennom utdanning, lønnet eller ulønnet arbeid, organisasjonserfaring, fritidsaktiviteter eller på annen måte.
- Egenvurdering.

Viktig dokumentasjon er attest fra arbeidsgiver hvor stillingsandel og arbeidsforholdets varighet er påført, eksamensdokumentasjon fra videregående skole, kompetansevurdering fra ressurscenter/kompetansesenter og anbefaling fra arbeidsgiver.

Søkere med utenlandsk utdanning:

Søkere med fullført videregående opplæring fra de andre nordiske landene er kvalifiserte for opptak når den videregående opplæringen i de respektive landene gir generelt opptaksgrunnlag til tertiærutdanning tilsvarende kravene til fagskoleutdanning i Norge.

Søkere utenfor Norden må ha dokumentasjon (autorisert translatør) på opplæring og praksis. Det er nødvendig med bestått eller likeverdig realkompetanse i fellesfag tilsvarende Vg1 og Vg2 i yrkesfaglige utdanningsprogram. Den faglige opplæringen må tilsvare opptaksgrunnlag til tertiærutdanning tilsvarende kravene til fagskoleutdanning i Norge. Søkere må ha kunnskaper i norsk tilsvarende nivå B1.

2.0 Organisering av studiet

Det er avsatt 12 timer til erfaringsdeling i praksisperioden, dette er obligatorisk for studentene, og skal benyttes til underveispresentasjon av arbeidskravene på skolen.

Emne	Fagskole-poeng	Uker hel år	Uker deltid	Undervisnings timer	Veiledning	Praksis	Selvstudium	Sum arb. Mengde (timer)
1. Generell del	14	8	16	96	32		192	320
2. Pedagogikk og didaktikk	10	6	12	72	24		144	240
3. Helsefremmende og forebyggende arbeid	10	6	12	72	24		144	240
4. Oppvekstfag fordypning; barn med særskilte behov	14	8	16	96	32		192	320
2 x 6 timer erfaringsdeling i praksisperioden						12		12
Praksis inkl. veiledning.		10	10			338		338
5. Hovedprosjekt	12	5	10	60	20		120	200
Sum	60	43	76	396	132	350	792	1670

3.0 Sammenheng mellom teori og praksis

Studier av teori har til hensikt å gi studenten kunnskaper som er nødvendig for at han/hun skal utvikle ferdigheter innen fagområdet. Formålet er også å utvikle holdninger til egen yrkesutøvelse gjennom en refleksjon rundt forholdet mellom teori og praksis. Kunnskapen blir vurdert gjennom arbeid med arbeidskrav, avsluttende eksamen med muntlig redegjørelse, og i praksis. Valgt litteratur står oppført under hvert emne. Det er også en liste med anbefalt tilleggs litteratur.

Teoriundervisningen og veiledningen har et omfang på ca. 8 timer /uke. Studenten har ansvar for å delta aktivt i opplæringen.

For å sikre fagskoleutdanningens yrkesretting, kan skolen inngå avtale med ansatte fra ulike praksisfelt som eksterne forelesere i ulike emner. Foreleserne samarbeider med lærerne om planlegging av faglig innhold og arbeidsformer.

3.1 Arbeidsformer og metoder i studiet

Et viktig pedagogisk prinsipp gjennom hele studiet er studentens ansvar for egen læring. Det innebærer at studenten er mottagelig for undervisning og aktivt oppsøker lærings situasjoner og læringsarenaer. Skolen har ansvar for å tilrettelegge for læring og å støtte/veilede studenten i læreprosessen.

Arbeidsformene skal gi trening i å søke kunnskap, kritisk tenkning og problemløsning. Arbeidsmetoder som anvendes i studiet er forelesninger, dialogpreget undervisning, muntlig framlegg, presentasjoner, prosjektarbeid med tverrfaglig fokus, praksis og selvstudium med nettstøtte ved behov. Ulike former for arbeid i grupper, som for eksempel rollespill evt. med bruk av video. Arbeidskrav er studentoppgaver som løses individuelt eller i gruppe. Dette forutsetter at studenten deltar aktivt i eget læringsarbeid og samarbeider med andre.

Studentens læring følges opp gjennom veiledning og underveisvurdering individuelt og i gruppe. Læringsarbeidet støttes med bruk av digital læringsplattform. Studenten får egen opplæring i bruk av PC og digitale læremidler.

Bruk av ulike pedagogiske metoder skal legge til rette for:

- aktiv deltakelse fra studentene og støtte til deres egne initiativ.
- arbeid med virkelighetsnære problemstillinger fra praksisfeltet og aktuell teori
- fagforståelse, refleksjon over egen praksis og etiske problemstillinger som motiverer til læring, utvikling og etisk bevissthet.
- studentmedvirkning i beslutningsprosesser som angår gjennomføringen av studiet.
- tverrfaglig erfaring for å øke forståelsen og respekt for eget og andres fagfelt.

For hvert emne er det beskrevet læringsutbytte. Lærer skal sammen med studenten finne mål for å oppnå det konkretiserte læringsutbyttet for det enkelte emne.

3.1.1 Situasjon/ønske/tiltak (SØT – modellen)

Denne modellen fokuserer på situasjonen slik den er nå, hva vi ønsker oss og hva vi er villige til å forplikte oss til i retning av det vi ønsker. Denne modellen er godt egnet som et utgangspunkt for et endrings – og utviklingsprosjekt slik som studentene skal gjennomføre i praksisperioden.

3.1.2 Veiledning og ansvar for egen læring (AFL)

Studenten lager egne læringsmål og er aktiv i planlegging, gjennomføring og vurdering av egen måloppnåelse. Studenten skal selv aktivt søke å ta imot veiledning. Veiledning og selvrefleksjon over tid bidrar til å bevisstgjøre studenten på egen faglig utvikling og kompetanse i arbeidet med barn med særskilte behov.

Lærerens rolle i fagskoleutdanningen er i stor grad knyttet til veiledning, underveisvurdering og tilrettelegging for læring. Refleksjon før, under og etter handling er vesentlig for at yrkesutøvelsen skal forbedres. Kontakten mellom lærer og student vil foregå i undervisningstiden, mellom undervisningsdagene etter ønske fra studentene og via læringsplattformen Its Learning.

3.1.3 Læringsgrupper

Ved studiestart etableres tverrfaglige læringsgrupper på 4-6 studenter i hver gruppe. Erfaringsdeling og faglig refleksjon er et formål med arbeid i læringsgruppene. Arbeidet i læringsgruppene er obligatorisk og forpliktende. Gruppene arbeider med arbeidskrav, litteratur, refleksjon over egen læring og evaluering av studieopplegget.

3.1.4 Prosjektarbeid

Prosjektarbeid er en problemorientert arbeidsform. Lærestoffet er ikke gitt, det må studenten finne selv, men lærer gir veiledning gjennom hele arbeidet hvis det er behov for det. Studenter og lærer planlegger i fellesskap framdriften av prosjektet som skal resultere i et produkt eller en rapport som andre kan få del i. Et eksempel er at studentene beskriver voksenrollen i barns lek og aktivitet. Studentene setter opp antagelser, forklaringer, årsakssammenhenger og utarbeider en problemformulering. Studenten finner ut hva han/hun allerede kan om temaet, for deretter å finne hva han/hun behøver av ny kunnskap. En problemstilling må besvares med mer enn å reprodusere fakta.

Studenten definerer problemstilling, planlegger og gjennomfører arbeidet fra idé til ferdig produkt. Faser i prosjektarbeid:

FASE 1	FASE 2	FASE 3	FASE 4	FASE 5	FASE 6	FASE 7	FASE 8
Intro - duksjon	Emne -valg	Problem Formulering	Planlegging	Gj-føring	Produkt- framstilling	Produkt- vurdering	Etter - arbeid
Felles	Felles	Grupper / ind.	Gruppe/ ind.	Gruppe/ ind.	Felles/ind	Felles/ind	Felles
Prosjekt- arbeid som metode	Idémyld- ring	Finne rele- vante problem still- inger	Lærings mål	Innsamli ng av data/ informas jon	Ferdigstille produkt	Vurdere eget produkt	Evaluerin g Hva fikk vi ut av pro- sjektet?
Velge hoved- område	Samordne emne- forslag	Ut- arbeide konkrete arbeids- spm.	Metodev alg	Bearbeid ing	Velge presen- tasjonsform	Vurdere presen- tasjonen	Hva gjør vi nå?
Avklare ansvars- forhold	Velge tema og etablere grupper		Produktf orm	Underve is- vurde- ring og veiled- ning	Presentere resultater	Vurdere resultater i forhold til problemform uleringer og læringsmål	
Faglig introduksjo n til tema	Bestemme omfanget av prosjektet		Framdrif ts-plan				
			Plan for vurde- ring under- veis				

3.2 Praksis

Praksisplassen må alltid godkjennes av skolen. Studentene utarbeider egne mål i samarbeid med veileder på praksisplassen. Målene for praksisperioden må gjenspeile innholdet i emnene. Studenten vil få tilbud om praksisutplassering på arbeidsplasser som har barn med særskilte behov, hvis ikke egen arbeidsplass har det. Det kan velges mellom to ulike former for praksis:

- *Praksisutplassering* på arbeidsplasser som tilbyr helse- og oppveksttjenester til barn og unge. Barnehage, boliger og andre institusjoner for barn med særskilte behov som er egnet for studenter som ikke har sitt daglige arbeid innen fagfeltet.
- *Praksis gjennomført som prosjektarbeid på egen arbeidsplass* er aktuelt for studenter som har sitt daglige arbeid innen fagfeltet. I praksisperioden skal studentene gjøre et endringsarbeid/utviklingsarbeid innen oppvekstfaget på egen arbeidsplass etter bestemte retningslinjer. Praksis blir et felles ansvar for arbeidstaker og arbeidsgiver, og denne formen for praksis krever at studenten får tid til utviklingsarbeid og veiledning. Studentene får synliggjort sin kompetanse innenfor egen organisasjon. Dette kan bidra til kompetanseutvikling på arbeidsplassen samt at den enkelte arbeidstaker kan få endrede oppgaver og økt ansvar.

3.2.1 Veiledning i praksisperioden

Veiledning og vurdering av studentens læringsutbytte i praksisperioden foregår kontinuerlig. Dette er en forutsetning for å nå formålet med praksis. Undervisningsvurdering (formativ vurdering) skal ta hensyn til studentens læreforutsetninger, ramme faktorer og mål for praksisperioden, studentenes læringsutbytte, veiledningens innhold og valg av læresituasjoner. Formalisert veiledning og selvrefleksjon over tid, bidrar til å bevisstgjøre studenten på egen faglig utvikling og kompetanse.

Veileder på praksisplassen må ha tilsvarende fagskoleutdanning eller høyere utdanning. For praksisveiledere som ikke har hatt studenter tidligere, vil skolen gjennomføre praksiskurs.

Strukturert veiledning på praksisplassen bør tilsvare 1 time pr uke. I tillegg gis det "her og nå"-veiledning ved behov. Veileder på praksisplassen gir veiledning i forbindelse med planlegging, gjennomføring og evaluering av utviklingsprosjektet. Faglærer veileder studenten i arbeidet med dokumentasjon av utviklingsarbeidet. Læreren gjennomfører 3x2 timer samtaler med studenten i løpet av praksisperioden.

4.0 Arbeidskrav i emnene

I alle emnene skal studenten arbeide med obligatoriske arbeidskrav. Arbeidskravene er utformet som skriftlige oppgaver og er relatert til sentrale temaer innen studiets hovedemner. Arbeidskravene utføres både individuelt og i gruppe. Arbeidskrav er obligatoriske skriftlige oppgaver, muntlig undervisning for medstudenter og muntlig framlegg for faglærer.

Arbeidet med arbeidskravene skal bidra til:

- integrering av de ulike kunnskapsområdene som er nødvendige for å utvikle faglig kompetanse innen *Oppvekstfag fordypning: barn med særskilte behov*.
- å stimulere studenten til både å oppsøke og tilegne seg ny kunnskap og bidra til at studenten oppøver evne til faglig kommunikasjon og refleksjon med medstudenter og lærere.
- å utfordre studenten til å sette seg inn i nytt fagstoff, bli bevisst på personlige verdier, reflektere over egne erfaringer i lys av teoretiske perspektiver og utvikle gode samarbeidsevner.

Arbeidskravene skal godkjennes av fagskolen. Studenten får tilbakemelding / kommentarer fra lærer ut fra gitte kriterier innen 14 dager. Hvis et arbeidskrav ikke leveres til angitt tid, har studenten ikke krav på tilbakemelding, kun beskjed om det er godkjent eller ikke. Arbeidskravene skal leveres i samme semester som de er gitt.

Studenten skal gjennomføre tilsammen 12 arbeidskrav i emnene

- Alle skriftlige arbeidskrav skal leveres i innleveringsmappe på Its Learning eller en annen digital læringsplattform.
- Et arbeidskrav er godkjent når det tilfredsstiller de retningslinjene som er angitt i "Rammer" under det enkelte arbeidskrav, og karakteren er fra A-E, F er stryk.
- Ved fravær i forbindelse med muntlig framlegg, vil studenten måtte utføre framlegget på et senere tidspunkt, eller utarbeide et eget skriftlig arbeid.

5.0 Vurderingsgrunnlag

Det skal foretas en helhetlig vurdering av studentens samlede kompetanse (kunnskap, ferdighet og generell kompetanse). De enkelte emnene blir vurdert i henhold til rammer, arbeidskrav og fastsatte kriterier. Det settes en karakter for hvert avsluttede emne. Praksisperioden vurderes innenfor de oppsatte krav og kriterier. Utviklingsprosjektet som er gjennomført i praksisperioden kan danne grunnlaget for studentens skriftlige arbeid med hovedprosjekt i emne 5. Det skriftlige arbeidet med hovedprosjektet danner grunnlaget for den muntlige delen av eksamen.

5.1 Gjennomføring av vurderingsprosessen

Det skal foretas både underveisvurdering og sluttvurdering, både muntlig og skriftlig, dette skal dokumenteres. Underveisvurdering har til hensikt å gi lærerne og studentene informasjon om studentens kompetanse slik at veiledningen kan tilpasses i forhold til studentenes behov. Presise og relevante tilbakemeldinger skal motivere studenten til videre innsats og være til hjelp i læringsarbeidet. Studentene må selv medvirke aktivt i vurderingen dersom de skal lære av underveisvurderingen. Sluttvurdering brukes både om vurdering av det enkelte emne og den endelige vurderingen av studiet som helhet. Sluttvurderingen har til

hensikt å dokumentere studentens læringsutbytte/kompetanse etter endt opplæring.

5.2 Følgende vurderingsformer benyttes

- Karakterskalaen A-F
- Bestått eller ikke bestått (gjelder praksisperioden og individuelle refleksjoner)

5.2.1 Beskrivelse av de enkelte karaktertrinn

En beskrivelse av de enkelte karaktertrinn legges til grunn for karaktersetting. Den beskriver kjennetegn på grad av måloppnåelse for kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse.

Karakterskalaen synliggjør studentens kompetansenivå som betegnes med en bokstavkarakter.

Karakterbetegnelsen "Bestått/ikke bestått" benyttes ved vurdering av praksisstudiet. Det skal benyttes bokstavkarakter fra A til F. Karakteren A er beste karakter, og E er dårligste karakter for å bestå eksamen. Karakteren F innebærer at eksamen ikke er bestått.

Nivå	Symbol	Generell, ikke fagspesifikk beskrivelse av vurderingskriterier
Over middels grad av måloppnåelse	A Fremragende	Fremragende prestasjon som klart utmerker seg. Studenten har svært gode kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse.
	B Meget god	Meget god prestasjon. Studenten har meget gode kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse.
Middels grad av måloppnåelse	C God	Jevnt god prestasjon som er tilfredsstillende på de fleste områder. Studenten har gode kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse.
	D Nokså god	En akseptabel prestasjon med noen vesentlige mangler. Studenten har nokså gode kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse.
Under middels grad av måloppnåelse	E Tilstrekkelig	Prestasjonen tilfredsstillende minimumskravene, men heller ikke mer. Studenten har oppfylt minimumskravene som stilles til kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse.
	F Ikke bestått	Prestasjon som ikke tilfredsstillende de faglige minimumskravene. Studenten har ikke bestått på grunn av vesentlige mangler når det gjelder kunnskaper, ferdigheter eller generell kompetanse.

5.3 Kriterier for vurdering av arbeidskravene

Vurderingskriteriene skal sikre rettferdighet og en vurdering som er faglig begrunnet. Kriteriene skal være en støtte for studentene når de arbeider med egne besvarelser, eller eventuelt gir respons til medstudenter.

5.3.1 Følgende kriterier og krav anvendes ved vurdering

Arbeidskravene og fordypningsoppgaven vurderes i forhold kriteriene 1 - 6 nedenfor:

Kriterier	Krav
1. Faglig profil	Besvarelsen skal vise praktiske arbeidsoppgaver belyst og faglig begrunnet med relevant teori. Studenten skal beskrive egne funksjons- og ansvarsområder i forhold til aktuelle problemstillinger i yrkesutøvelsen.
2. Kunnskap	Besvarelsen viser at studenten kan finne frem i relevant litteratur og vise forståelse for dokumentert arbeid og kunnskapsbasert praksis.
3. Metodisk redegjørelse	Studenten skal vise selvstendig bruk av relevante kilder og utøve nødvendig kildekritikk. Besvarelsen må ivareta etiske retningslinjer som for eksempel anonymisering av data.

4. Utforming	Besvarelsen skal ha god skriftlig fremstilling med et klart og entydig språk. Besvarelsen skal ha en form som samsvarer med generelle retningslinjer for oppgaveskriving. Litteratur refereres nøyaktig og korrekt både i teksten og i egen litteraturliste.
5. Selvstendighet og drøfting	Besvarelsen skal vise selvstendige vurderinger og begrunnelser slik at problemstillingen behandles saklig og kritisk. Besvarelsen skal vise evne til å analysere, drøfte og tolke på bakgrunn av faglige og etiske vurderinger. Sammenheng mellom teori og praksis skal belyses ved hjelp av praksiseksempler.
6. Oppgavelikhet	Besvarelsen må ikke ha stor likhet med andre besvarelser, eller annet publisert materiale.

5.3.2 Vurdering i praksisperioden

Praksisperioden gjennomføres over ti uker. Vurdering av studentens innsats i praksisperioden foregår fortløpende. Det gjennomføres tre vurderingssamtaler i praksisperioden. Den første dreier seg om studentens mål for praksisperioden. Halveis i praksisperioden gjennomføres en underveisvurdering av disse målene. Den siste samtalen skal vurdere om målene for praksisperioden er nådd. Både underveisvurdering og sluttvurdering baseres på arbeidskrav knyttet til praksis og oppsatte kriterier for bestått praksis.

5.3.2 Sluttvurdering – eksamen

Hovedprosjektet/fordypningsoppgaven utgjør i hovedsak den skriftlige delen av eksamen. I tillegg kommer en individuell muntlig høring, med utgangspunkt i hovedprosjektet/

fordypningsoppgaven. Studentene har i forkant blitt gjort kjent med sensuren av skriftlig del og får kun gjennomføre muntlig del dersom skriftlig del er bestått. Det settes en samlet eksamenskarakter for muntlig og skriftlig del.

5.3.3 Dokumentasjon

Vitnemål utstedes for fullført studium. Vitnemålet skal omfatte de emnene som inngår i utdanningen og de karakterene som er oppnådd, samt fagskolepoeng for den enkelte emne. Hvis studenten har tatt enkeltemner, eller ikke har fullført eller bestått hele utdanningen, utstedes det emnebevis. På vitnemålets bakside beskrives innholdet i de gjennomførte emnene i samsvar med fagplan. Ved forespørsel fra studentene kan de få utlevert emnebevis/kompetansebevis etter fullført emne. Emnekarakterer bekjentgjøres etter Fagskolen Oslo Akershus sitt kvalitetssystem (Rutine for offentliggjøring av emnekarakter).

6.0 Oversikt over emnene

EMNE 1 Generell del	Fagskolepoeng
1a. Arbeidsformer og metoder i studiet	14
1b. Kommunikasjon, relasjon og samhandling	
1c. Etikk	
1d. Helse – og oppvekstfagene i samfunnet	
1e. Lovverk og styringsdokumenter i oppvekstsektoren	
1f. Sosiologi og psykologi	

EMNE 2 Pedagogikk og didaktikk 2a. Utvikling og læring 2b. Sosial kompetanse 2c. Lek og læring 2d. Didaktikk	10
EMNE 3 Helsefremmende og forebyggende arbeid 3a. Helsefremmende og forebyggende arbeid 3b. Fysisk, psykisk og sosial helse i tilknytning til livsstil, kosthold og fysisk aktivitet	10
EMNE 4 barn og unge med spesielle behov 4a. Organisatoriske rammer i forhold til barn og unge med særskilte behov 4b. Atferdsvansker (egenledelsesvansker) 4c. Lærevansker 4d. Fysisk og psykisk funksjonshemming 4e. Psykiske og sosiale vansker 4f. Migrasjonsrelaterte utfordringer og lærevansker 4g. Barn i risikosituasjoner	14
EMNE 5 Hovedprosjektet	12
Sum	60

6.1 Emne 1. Generell del

Læringsutbytte emne 1

(14 fp)

Kunnskap	<p>Studenten</p> <ul style="list-style-type: none">• har kunnskap om begreper og teorier innenfor oppvekstfaget, etikk, kommunikasjon, samhandling, relasjon, sosiologi og psykologi.• har innsikt i relevante lover, forskrifter og styringsdokumenter gjeldende for oppvekstsektoren.• kan oppdatere sin yrkesfaglige kunnskap innen sentrale lover, forskrifter og styringsdokumenter som regulerer oppvekstetater.• har innsikt i helse- og oppvekstpolitikk og oppvekstfagenes historie, utvikling og føringer.• forstår hvilken betydning levekår og folkehelse har i dagens samfunn• har kjennskap til andre yrkesgrupper innen helse – og oppvekstsektoren.
Ferdigheter	<p>Studenten</p> <ul style="list-style-type: none">• kan anvende ulike kommunikasjonsformer og veiledningsformer for å kommunisere profesjonelt med barn, foreldre og annet fagpersonell.• kan anvende generell studieteknikk, prosjekt og utviklingsarbeid og ha ferdigheter i IKT.• kan kartlegge situasjoner og identifisere faglige problemstillinger knyttet til barns individuelle behov for helse, læring og utvikling.• kan anvende teori om konflikthåndtering i sitt arbeid med barn og deres familier.• kan anvende kunnskap om sosiologi, psykologi og etikk i sin yrkesutøvelse for å fremme læring, utvikling og helse.• kan finne frem til aktuelle lover, forskrifter og styringsdokumenter for oppvekstsektoren i sin egen yrkesutøvelse.
Generell kompetanse	<p>Studenten</p> <ul style="list-style-type: none">• har forståelse for etiske prinsipper, utfordringer og dilemmaer og kan reflektere over egne, holdninger og verdier.• har utviklet en etisk grunnholdning og relasjonskompetanse i sitt arbeid med barn og deres familier.• kan utføre arbeidet med forståelse for de ressurser, utfordringer og muligheter som finnes i møte med barn og deres familie.

1a. Arbeidsformer og metoder i studiet

Sentrale tema:

- Studieteknikk
 - struktur og planlegging av eget studiearbeid
 - oversiktslesing, innholdslesing, oppgaveskriving, tankekart, disposisjon
- Prosjekt- og utviklingsarbeid
 - problembaserte prosjekter
- Teori og erfaringsbasert kunnskapsbygging
 - Problembasert læring (PBL)

- mappevurdering
- Refleksjon og refleksjonsmodeller
 - Refleksjon og prerefleksjon, individuelt og i gruppe
 - Åpne og lukkede spørsmål, motiverende samtale
- Aktiv læring
 - Studenten som ressurs, studentinvolvering og - medvirkning
- Informasjonsteknologi (IKT)
 - Bruk av læringsplattformen Its Learning
 - Kritisk bruk av nettkilder
 - Bruk av word, power point, lyd og bilde

1b. Kommunikasjon, relasjon og samhandling

Sentrale tema:

- Kommunikasjonsteori
- Relasjonskompetanse og samhandlingsteori
 - Samarbeid i grupper av ulik størrelse
 - Samspill og samskapning
- Veiledningsteori og veiledning
- Ledelse
- Konflikthåndtering
- Kultur
 - **Tverrkulturell**
 - **Flerkulturell**

1c. Etikk

Sentrale tema:

- Menneskesyn og menneskeforståelse
- Verdier, normer og verdioppfatninger
 - Livssyn
 - Analyse av visjoner og verdigrunnlag på egen arbeidsplass
- Menneskerettighetene
- Etikk og moral
 - Teori
 - Etske prinsipper
 - Etske dilemmaer
 - Etsk refleksjon og refleksjonsmodeller
 - Anvendelse i eget yrke
- Samfunnmessige perspektiv og utfordringer i helse – og oppvekstsektoren sett i forhold til ulike verdier og normer
- Yrkes – og profesjonsetikk
 - Avgrensning av eget profesjonsfelt
 - Tverrfaglig samarbeid
- Lovverket
- Taushetsplikt
- Brukermedvirkning og brukerstyring
- Samtykkekompetanse

- Forholdet mellom frivillighet, makt, avmakt, tvang og kontroll

1d. Helse – og oppvekstfagene i samfunnet

Sentrale tema:

- Helse – og oppvekstfagenes historie, utvikling, ståsted og utfordringer
- Samfunnets og velferdsstatens utvikling, helse – og oppvekstpolitiske prioriteringer
- Verdier og normer i samfunnet og i oppvekstfagene
- Velferdsteknologi og innovasjon

1e. Lovverk og styringsdokumenter i oppvekstsektoren

Sentrale tema:

- Lovverket som regulerer oppvekstsektorens virkefelt
 - NOU 2012: Til barnas beste
 - Lov om barnehager med forarbeid og forskrifter
 - Rammeplan for barnehager
 - Generell del av læreplanen Kunnskapsløftet (LK06)
 - Opplæringslovens § 13 – 7 Skolefritidsordning
 - Opplæringslovens § 9a Elevenes psykososiale og fysiske arbeidsmiljø
 - Opplæringsloven Kap. 5 om spesialundervisning
 - Lov om helsetjenste i kommunene §§1 -3 og 2 – 1
 - Lov om sosiale tjenester §§ 4- 2 bokstav a og 4 – 3
 - Lov om folkehelsearbeid (Folkehelseloven). Kap.1 til 3
 - Brukernes rettssikkerhet, lovbaserte rettigheter og plikter
 - Saksbehandling
 - Individuelle planer
 - St. mld. 22 (2010 – 2011). Motivasjon, mestring og muligheter
 - St. mld. 24 (2012 – 2013). Kompetansestrategien
 - St. mld. 47 (2008 – 2009). Samhandlingsreformen
 - Lov om barnevernstjenester
- Levekår og folkehelse
- Kvalitetsarbeid, HMS og internkontroll
- Samfunnets og velferdsstatens utvikling, føringer og prioriteringer i oppvekstsektoren
- Oppvekstsektoren på kommunalt, regionalt og statlig nivå, organisering og finansiering
- Offentlig og privat ansvar, omsorg, oppvekst og velferd
- Økonomi og finansiering
- Finansieringsordninger
- Profesjonalisering
- Beslutningsmyndighet

1f. Sosiologi og psykologi

Sentrale tema:

- Familien som sosial og kulturell institusjon
- Sosiale ulikheter og kulturelt mangfold
- Sosialiseringprosessen

- Grunnleggende psykologi
- Teori med praktisk anvendelse
- Gruppeprosesser
 - Gruppepsykologi
 - Roller, makt og avmakt
- Nettverksteori og systemteori
- Kulturelt mangfold
- Læringspsykologi
- Utviklingsteorier, livsløpet
- Emosjoner
 - behov og motivasjon
- Forsvarsmekanismer
- Barn og unge i krise og sorg
 - Kriseforløp
 - Traumatiske kriser
 - Utviklingskriser

Obligatorisk litteratur:

Studentene forutsettes å gjøre seg kjent med aktuelle styringsdokumenter og lovverk som regulerer arbeidsområdet samt aktuelle meldinger, temahefter og utredninger.

Befring, A. K (2007). *Jus i helse og sosialtjenesten*. Bergen: Fagbokforlaget.

Dallan, O. (2012). *Metode og oppgaveskriving for studenter*. Oslo. Gyldendal Akademisk

Eide, H & Eide, E (2007). *Kommunikasjon i relasjoner. Samhandling, konfliktløsning og etikk*. Oslo: Gyldendal Akademisk.

Grasaas, K., Sjursen, M. & Stordalen, J. (2009). *Etikk og kommunikasjon*. Bergen: Fagbokforlaget (ikke Kap. 2, 3 og 8).

Helgesen, A. L (2010). *Sosiologi og psykologi*. Bergen: Fagbokforlaget (ikke Kap. 5, totalt 208 sider).

Skau, G. M (2005). *Gode fagfolk vokser*. Oslo: Cappelen Akademisk.

Tillegglitteratur:

Aasgaard, A. *Se meg!* (2015). Elektronisk undervisningsbolag.

Bae, B. Artikkel: *Se barnet som et subjekt*.

Andersen, E. S & Swenche, E (2012). *Prosjektarbeid en veiledning for studenter*. 4 Utg. NKI – forlag. (214 sider).

Kvello, Ø. (2012). *Oppvekstmiljø og sosialisering*. Oslo: Gyldendal.

6.1.1 Arbeidskrav Emne 1 – Generell del

Emne 1 – Arbeidskrav 1: Etikk, kommunikasjon, relasjon og samhandling.

Beskriv en aktuell problemstilling på egen eller tenkt arbeidsplass. Bruk etiske prinsipper for å drøfte kommunikasjon som påvirker relasjon og samhandling mellom ansatte og brukere.

Rammer:

Skriftlig oppgave som besvares individuelt / gruppe. Studentene leverer individuelt refleksjonsnotat.

Omfang: ca. 5 – 8 sider.

Vurdering gis med karakter A – F, s 15, etter kriteriene 1 – 6, s 15.

Studentene får skriftlig og muntlig tilbakemelding på arbeidskravet fra lærer.

Emne 1 – Arbeidskrav 2: Lovverk, sosiologi, psykologi, veiledning og konflikthåndtering

a) Beskriv og gjennomfør en veiledningssituasjon med brukere, foreldre, kollegaer eller medstudenter. Begrunn valgene dine med teori fra lovverk, psykologi, sosiologi og veiledning/konflikthåndtering.

b) Gi tilbakemelding med faglig begrunnelse på dine medstudenters undervisning.

Rammer:

Obligatorisk muntlig / praktisk fremlegg.

Individuelt skriftlig refleksjonsnotat (1 – 2 sider) over eget læringsutbytte og tilbakemelding fra medstudenter og lærer.

Skriftlig tilbakemelding på arbeidskravet fra lærer.

Vurdering gis med karakter A – F, s 15, etter kriteriene 1 – 6, s 15.

Emne 1 – Arbeidskrav 3: Individuell muntlig refleksjon

Rammer:

Individuell muntlig refleksjon over eget læringsutbytte av emne. Tid: 15 min.

Vurdering: bestått / ikke bestått.

6.2 Emne 2. Pedagogikk og didaktikk

Læringsutbytte emne 2

(10 fp)

Kunnskap	<p>Studenten</p> <ul style="list-style-type: none">• har kunnskap om pedagogiske læringsteorier og didaktiske metoder.• har kunnskap om de ulike utviklingsområdene: språk - , og kognitiv-, motorisk-. Sosial og emosjonell utvikling.• har kunnskap om hvordan lek og aktivitet påvirker barns læring, utvikling, psykiske og fysiske helse.• har kunnskap om egenledelse i lek og læring.• har kunnskap om ulike former for lek, aktivitet, samspill og læring.• forstår voksen rollens betydning i barns lek og aktivitet.• har kunnskap om ulike didaktiske metoder for observasjon- kartlegging, planlegging og dokumentasjon og hvordan disse kan understøtte læringsarbeidet.
----------	---

	<ul style="list-style-type: none">• har kunnskap om betydningen motivasjon, sosial kompetanse og dannelsprosesser har for barns læring og utvikling.
Ferdigheter	<p>Studenten</p> <ul style="list-style-type: none">• kan anvende observasjons-, plan-, og kartleggings- og dokumentasjonsverktøy i arbeid med barn med særskilte behov for å fremme lek, aktivitet, danning, samspill og utvikling.• kan anvende kunnskap om barns interesser, utviklingsnivå og delta aktivt i samspill med barn.• kan anvende IKT-verktøy i arbeid med kartlegging, observasjon, planlegging, og dokumentasjon av aktiviteter for barn med særskilte behov.• kan finne informasjon og fagstoff som er relevant innenfor pedagogikk og didaktikk for barn med særskilte behov.• kan kartlegge og identifisere det enkelte barns behov og behov for iverksetting av nødvendige pedagogiske tiltak.
Generell kompetanse	<p>Studenten</p> <ul style="list-style-type: none">• har forståelse hva som kjennetegner barn i alderen 0 – 6 år og kan derigjennom legge arbeidet til rette for den enkelte.• kan utføre pedagogisk arbeid tilpasset barns individuelle behov.• kan utvikle didaktiske arbeidsmetoder med vekt på barns individuelle behov.

2a. Utvikling og læring

Sentrale tema:

- Ulike pedagogiske læringsteorier
- Ulike utviklingsteoretiske perspektiver
- Språkutvikling
- Kognitiv utvikling
- Motorisk utvikling
- Sosial og emosjonell utvikling
- Leke- og læringsprosesser
- Motivasjonsteorier
- Dannelsprosesser
- Relasjonsbygging mellom barn/ ungdom og voksne
- Endrings og utviklingskompetanse
- Tilpasset læring

2b. Sosial kompetanse

Sentrale tema:

- Empati og rolletaking
- Prososiale handlinger og holdninger
- Selvkontroll
- Selvhevdelse og en positiv selvoppfatning
- Lek og glede
- Danning
- Livslang

2c. Lek og læring

Sentrale tema:

- Leken og aktivitetens betydning for dannning, læring og utvikling
 - Leken og aktivitetens egenverdi
 - Betydningen av lek og aktiviteter for barn og unges psykiske og fysiske helse
- Sosialt samspill i lek og aktiviteter
 - Vennskap
- Ulike former for lek
 - Lek og aktivitet tilpasset funksjons-, utviklings- og modningsnivå
 - Betydningen av tidlig innsats
- Barne og ungdomskultur
 - Demokrati, likestilling og roller
 - Ulike kulturer, etniske likheter og forskjeller
- Identifisering av
 - Ulike former for lek og aktivitet
 - Kjønnroller og samspill i lek og aktivitet
- Voksenrollen i barn og unges lek og aktivitet
 - Gripe tak i barn og unges interesser
- Igangsetting og involvering
 - Barns medvirkning
- Egenledelse
 - Planlegging
 - Organisering
 - Arbeidshukommelse
 - Igangsetting
 - Fleksibilitet
 - Selvregulering
 - Selvmonitorering

2d. Didaktikk

Sentrale tema:

- Didaktisk relasjonsmodell
- Undervisnings- og opplæringsmetoder
 - Grep om begreper
- Observasjon, planlegging, kartlegging og dokumentasjon
 - Anvende observasjon som metode
 - Anvende planlegging som metode
 - Anvende kartlegging som metode
 - Anvende dokumentasjon som metode
- IKT som pedagogisk verktøy

Obligatorisk litteratur:

Studentene forutsettes å gjøre seg kjent med lovverk og forskrifter som regulerer arbeidsområdet samt aktuelle meldinger, temahefter og utredninger.

- Aasgaard, A. (2015). *Se meg! Elektronisk undervisningsbolag. (Del 5: Kap. 2 og 3).*
- Bjørndal, C. R. P. (2011). *Det vurderende øyet. Observasjon, vurdering og utvikling i undervisning og veiledning. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag.*
- Brandtzæg, I., Torsteinson, S. og Øiestad, G. (2013). *Se barnet innenfra. Hvordan jobbe med tilknytning i barnehagen. Oslo, Kommuneforlaget.*
- Glaser, V., I. S og Drugli M.B. (red). (2014). *Utvikling, lek og læring i barnehagen. Forskning og praksis. Bergen: Fagbokforlaget.*
- Høigard, A. (2006). *Barns språkutvikling – muntlig og skriftlig. Oslo Universitetsforlaget.*
- Høigard, A., Mjør, I. og Hoel, T. (2009). *Temahefte om språkmiljø og språkstimulering i barnehagen. Oslo Kunnskapsdepartementet.*
- Lamer, K. (2001). *Du og jeg og vi to! Om å fremme barns sosiale kompetanse. Oslo Gyldendal.*
- Lamer, K. (2014). *Barnehagen: sosial kompetanse. T. Nordahl & O. Hansen(red). Dette vet vi om. Oslo: Gyldendal Akademisk.*
- Pape, K (2011). «Æ trur dem søv». *Om aktive voksne og sosial kompetanse i barnehagen. Oslo: Kommuneforlaget. (Kap. 1, 2, 3 og 4).*
- Ruud, E. B. (2012). *Sosial fantasilek. Kompetanse for livet. Oslo: Cappelen Damm Akademiske.*
- Sørensen, K., Godfredsen, M., Modahl, M. & Lerdal, B. (2011). *Egenledelse i lek og læring. Oslo: Høyskoleforlaget.*
- Øiestad, G. (2009). *Selvfølelsen. Oslo. Gyldendal.*

Tillegglitteratur:

- Dalland, O. (2012). *Metode og oppgaveskriving for studenter. Oslo: Gyldendal Akademisk.*
- Jensen, R. & Karnmo, A. L. (2010). *Å utforske praksis. Oslo: Cappelen Damm AS (Kap. 5).*
- Lamer, K. (2001). *Du og jeg og vi to. Om å fremme barns sosiale kompetanse. Teoriboka. Oslo: Gyldendal Akademiske Forlag AS.*
- Tetzchner, S. V. (2012). *Utviklingspsykologi (2 utg.). Oslo: Gyldendal Norsk Forlag (Kap. 1 og 2).*
- Ulvehøy, G. (2002). *Jeg intelligent? Ja! (115 sider).*
- Ulvund, S. E (2009). *Forstå barnet ditt 0 – 8 år (380 sider).*
- Ulvund, S. E (2009). *Forstå barnet ditt 5 – 8 år.*
- Ulvund, S. E. (2010). *Forstå barnet ditt 8 – 12 år. (154 sider).*

6.2.1 Arbeidskrav emne 2 – Pedagogikk og didaktikk

Arbeidskrav 1: utviklingspsykologi

1. Velg en aktivitet. Forklar hvordan aktiviteten stimulerer de ulike utviklingsområdene etter alder, -modning – og funksjonsnivå.

2. Gjør rede for to valgte utviklingsteoretiske perspektiver og knytt disse til den valgte aktiviteten.

Rammer:

Muntlig fremlegg som besvares individuelt eller i gruppe. Tid: ca. 20 min.

Medstudenter og lærer gir tilbakemelding på fremlegget, se eget skjema.

Student og lærer setter en vurdering med karakter A – F, s 15, etter kriteriene 1 – 6, s15.

Arbeidskrav 2: Didaktikk og sosial kompetanse

Observere, planlegge, gjennomføre, vurdere og dokumentere en aktivitet som stimulerer barns sosiale kompetanse. Bruk didaktisk relasjonsmodell.

Rammer:

Skriftlig oppgave som besvares individuelt eller i gruppe.

Omfang: 5 – 8 sider. Bruk oppgave mal (planleggingskjema legges ved som vedlegg).

Skriftlig tilbakemelding på arbeidskravet fra lærer.

Vurdering gis med karakter A – F, s15, etter kriteriene 1 – 6, s15.

Arbeidskrav 3: Individuell muntlig refleksjon

Rammer:

Individuell muntlig refleksjon over eget læringsutbytte i emnet.

Tid: 15 min.

Vurdering bestått / ikke bestått.

6.3 Emne 3. Helsefremmende og forebyggende arbeid

Læringsutbytte emne 3

(10 fp)

Kunnskap	<p>Studenten</p> <ul style="list-style-type: none">• har kunnskap om oppvekstmiljø, helsefremmende og forebyggende arbeid i et historisk og flerkulturelt framtidsperspektiv for barn med særskilte behov.• har kunnskap om helsefremmende og forebyggende arbeid og hvilken betydning tidlig innsats har for helse, læring og utvikling for barn med særskilte behov.• har innsikt i relevante lover, føringer og strategiplaner i folkehelsearbeid.• har kunnskap om hvordan livsstil, skjulte funksjonshemninger, bevegelsesvansker, fysisk aktivitet og kosthold virker inn på psykisk, fysisk og sosial helse for barn med særskilte behov.• har kunnskap om teorier som fokuserer på hva som fremmer god helse for barn med særskilte behov.
----------	--

Ferdigheter	<p>Studenten</p> <ul style="list-style-type: none">• kan kartlegge problemstillinger og identifisere ressurser og utfordringer i barns oppvekstmiljø som har betydning for folkehelse for; barn med særskilte behov.• kan kartlegge og iverksette helsefremmende tiltak innen livsstil, kosthold og fysisk aktivitet for å forebygge problemutvikling, sykdom og funksjonsnedsettelse for barn med særskilte behov.• kan finne informasjon om helsefremmende og forebyggende arbeid for barn i alderen 0 – 6 år med særskilte behov.
Generell kompetanse.	<p>Studenten</p> <ul style="list-style-type: none">• har forståelse for innholdet i begrepene, helse, folkehelse, livsstil, skjulte funksjonshemninger og oppvekstmiljø i forhold til helsefremmende og forebyggende arbeid for barn i alderen 0 – 6 år med særskilte behov.• kan bygge relasjoner i samarbeid med barn med særskilte behov, foreldre, kollegaer og andre yrkesgrupper.• har utviklet en etisk grunnholdning innen helsefremmende og sykdomsforebyggende arbeid for barn med særskilte behov med vekt på helse, folkehelse, livsstil, skjulte funksjonshemninger, kosthold og fysisk aktivitet.• har forståelse for dagens helseutfordringer og helseutfordringer i årene fremover for barn med særskilte behov.

3a. Helsefremmende og forebyggende arbeid

Sentrale tema:

- Helsefremmende – og sykdomsforebyggende arbeid
 - Salutogenese
 - Mestring
 - Empowerment
- Sentrale begreper i folkehelsearbeid
 - Hva er helse?
 - Hvordan måles helse?
 - Hva påvirker helsen?
 - Arv og miljø?
 - Livsstil eller miljø?
- Dagens helseutfordringer og helseutfordringer i årene fremover
 - epidemiologi
- Sentrale lovverk, føringer, strategiplaner i folkehelsearbeid
 - folkehelseloven
- Betydningen av tidlig innsats
 - Helserelatert atferd
 - Etablering av gode helsevaner
- Sosiale nettverk for barn med særskilte behov
 - Sosiale miljøfaktorer
 - Samspill og tilknytning
- Miljøarbeid
 - Hjelp til selvhjelp

3b. Fysisk, psykisk og sosial helse i tilknytning til livsstil, kosthold og fysisk aktivitet

Sentrale tema:

- Livsstilsrelaterte sykdommer
 - Tidlig innsats
- Påvirkning til positiv helseatferd
- Skjulte funksjonshemninger
 - Astma og allergi
 - Sukkersyke (diabetes)
 - Epilepsi
 - Hjertefeil
 - Cøliaki
- Kosthold
 - Matvareallergi, intoleranse og aktuelle dietter
- Fysisk aktivitet og bevegelsvansker
 - Cerebral Parese
 - Muskelsykdommer
 - Revmatiske sykdommer
 - Ryggmargsbrokk
 - Hodeskader
 - Ryggmargsskader

Obligatorisk litteratur:

Studentene forutsettes å gjøre seg kjent med lovverk og forskrifter som regulerer arbeidsområdet samt aktuelle meldinger, temahefter og utredninger.

Aktivitetshåndboken (2008). *Fysisk aktivitet i forebygging og behandling*. Oslo. Helsedirektoratet.

Bjørnsrud, H og Nilsen, S. (2012). *Tidlig innsats. Bedre læring for alle?* Oslo. Gyldendal Akademisk.

Killen, K. (2012). *Forebyggende arbeid i barnehagen. Samspill og tilknytning*. Kommuneforlaget.

Kosthåndboken (2012). *Veileder i ernæringsarbeid i helse – og omsorgstjenesten*. Oslo. Helsedirektoratet.

Larsen, Ø., Alvik, A., Hagestad, K., & Nylenna, M. (red). (2011). *Samfunnsmedisin*. Oslo. Gyldendal Norsk Forlag. (Kap. 3, 5, 8, 17, 31, 32, 33).

Mæland, J. G (2010). *Forebyggende helsearbeid. Folkehelsearbeid i teori og praksis*. Oslo: Universitetsforlaget. (Kap. 2, 3, 7, 9, 13, 14, 15).

Rygvold, A.L & Ogden, T (red). (2011). *Innføring i spesialpedagogikk*. (Kap. 9 og 10). Oslo. Gyldendal Akademisk.

Tillegglitteratur:

Fugelli, P. (2003). *0 – visjonen. Essays om helse og frihet*. Oslo. Universitetsforlaget.

Øverby, N. C., Torstveit, M. K. & Høigaard, R. (red) (2011). *Folkehelsearbeid*. Kristiansand. Høyskoleforlaget.

6.3.1 Arbeidskrav emne 3 - Helsefremmende og forebyggende arbeid

Arbeidskrav 1: Planlegging og gjennomføring av helserelatert fysisk aktivitet

Velg en aktuell situasjon med ett eller flere barn, i alderen 0 – 6 år med særskilte behov, på egen eller tenkt arbeidsplass. Planlegg, begrunn og gjennomfør en aktivitet som kan bidra til positiv helseatferd.

Rammer:

Skriftlig / praktisk oppgave som besvares individuelt eller i gruppe.

Omfang skriftlig del: 5 – 8 sider. Bruk oppgave mal (planleggings skjema legges ved som vedlegg).

Skriftlig tilbakemelding på den teoretiske delen av arbeidskravet fra lærer.

Vurdering gis med karakter A – F, s15, etter kriteriene 1 – 6, s15.

Omfang praktisk del: gjennomføres inne på skolen sammen med medstudenter og lærer.

Tid: 30 min.

Umiddelbar muntlig tilbakemelding fra lærer og medstudenter.

Vurdering bestått / ikke bestått.

Arbeidskrav 2: Individuell skriftlig refleksjon

Rammer:

Individuell skriftlig refleksjon over eget læringsutbytte i emnet.

Omfang: 1-2 sider.

Vurdering bestått / ikke bestått.

6.4 Emne 4. Barn med særskilte behov 0-6 år

Læringsutbytte emne 4

(14 fp)

Kunnskap	<p>Studenten</p> <ul style="list-style-type: none">• har kjennskap til organisatoriske rammer som gjelder spesialpedagogisk hjelp i barnehage.• har kjennskap til prinsippene om universell utforming.• har kunnskap om barn med atferdsvansker, fysisk og psykisk funksjonshemning, psykiske og sosiale vansker, migrasjonsrelaterte utfordringer, lærevansker og barn i risikosituasjoner.• har kunnskap om aktuelle observasjoner, tiltak og tverrfaglig samarbeid i forhold til barn med særskilte behov.• har innsikt i relevante lover, forskrifter og styringsdokumenter i forhold til barn med særskilte behov, herunder, Lov om grunnskolen og den videregående opplæringa (opplæringslova) og Forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver.
----------	---

Ferdigheter	<p>Studenten</p> <ul style="list-style-type: none">• kan anvende faglig kunnskap om, og observasjoner av barn med særskilte behov for å tilrettelegge for læring og utvikling ved atferdsvansker, fysisk og psykisk funksjonshemming, psykiske og sosiale vansker, migrasjonsrelaterte utfordringer, lærevansker og barn i risikosituasjoner.• kan kartlegge situasjoner, identifisere faglige problemstillinger og sette i gang nødvendige tiltak for barn med særskilte behov, i samarbeid med pedagogisk ansvarlig i barnehagen og pedagogisk psykologisk tjeneste (PPT).• kan anvende prinsippene om universell utforming.• kan finne informasjon og fagstoff som er relevant for arbeidet med barn med særskilte behov.
Generell kompetanse	<p>Studenten</p> <ul style="list-style-type: none">• har utviklet en etisk grunnholdning og bidrar til godt samarbeid med vekt på brukermedvirkning i utøvelsen av arbeidet med barn med særskilte behov og deres familier.• kan bygge relasjoner i et tverrfaglig og tverretatlig samarbeid som PPT, barnevernstjenesten og andre relevante samarbeidsgrupper.• kan utvikle metoder innenfor aktuelle hjelpe- og læremidler tilpasset barn med særskilte behov i samarbeid med pedagogisk ansvarlig i barnehagen, PPT og pårørende.

4a Organisatoriske rammer i forhold til barn 0 – 6 år med særskilte behov

Sentrale tema:

- Spesialpedagogisk hjelp
 - Likeverdig og tilrettelagt opplæring
 - Rett til spesialpedagogisk hjelp
 - Sakkyndig vurdering og enkeltvedtak
 - Fullverdig liv og særskilt omsorg
- Generelle og spesifikke lærevansker
- Rettigheter og lovverk for barn og unge med særskilte behov og deres familier
- Samarbeid med barnets hjem
- Tverrfaglig og Tverretatlig samarbeid med hjelpeapparatet
 - Samarbeid med pedagogisk – psykologisk tjeneste (PPT)
 - Samarbeid med barnevernet
 - Samarbeid med barne – og ungdomspsykiatrien (BUP)
 - Samarbeid med habiliteringstjenesten
 - Samarbeid med hjelpemiddelsentralen
- Aktuelle hjelpe- og læremidler (herunder digitale verktøy)
- Familie- og miljørelaterte tiltak
- Individuelle opplæringsplaner - IOP
- Individuell plan - IP
- Universell utforming
- Overgang barnehage/skole

4b. Atferdsvansker (egenledelsesvansker)

Sentrale tema:

- Teorier om atferdsvansker
- Utredning og diagnostisering
- Risikofaktorer og årsaksforhold
 - Risikofaktorer og problemutvikling
 - Beskyttende forhold – motstandsdyktighet og resiliens
- Autismespekterforstyrrelser
- Tilleggsvansker

4c. Lærevansker

Sentrale tema:

- Språkvansker
- Lese- og skrivevansker
- Matematikkvansker
- Sammensatte lærevansker
- Persepsjons- og motoriske vansker
- Hørselshemming
- Synshemming
- Skjulte funksjonshemninger

4d. Fysisk og psykisk funksjonshemming

Sentrale tema:

- Normalitet og avvik
- Funksjonshemninger og funksjonshinder
- Diskriminering, utestengning og mobbing
- Det inkluderende samfunn: enhet og mangfold

4e. Psykiske og sosiale vansker

Sentrale tema:

- Sosiale og emosjonelle vansker
- Barn i krise
- Psykiske lidelser hos barn 0 – 6 år
- Avhengighetslidelser
- Foreldrenes rusmisbruk og psykiske lidelser

4f. Migrasjonsrelaterte utfordringer og lærevansker

Sentrale tema

- Minoriteter og mangfold i barnehage og samfunn
- Morsmål og norsk som andrespråk
- Tospråklig språkopplæring

- Minoritets barn med særskilte behov

4g. Barn i risikosituasjoner

Sentrale tema:

- Risikofaktorer og mestringsstrategier
- Barn og skilsmisser
- Alvorlig syke barn
- Barn som pårørende
- Omsorgssvikt
- Fysiske og psykiske overgrep
- Seksuelt misbruk
- Tiltak i barnevernet
- Tiltak i barnehage

Obligatorisk litteratur:

Studentene forutsettes å gjøre seg kjent med lovverk og forskrifter som regulerer arbeidsområdet samt aktuelle meldinger, temahefter og utredninger.

Drugli, M. B (2008). *Barn som vekker bekymring*. Oslo. Cappelen Akademiske forlag.

Egeberg, E (red). (2007). *Minoritetsspråklige med særskilte behov*. En bok om utredningsarbeid. (kap 1 – 5) Oslo. Cappelen Akademisk.

Høigard, A. (2006). *Barns språkutvikling – muntlig og skriftlig*. Oslo Universitetsforlaget.

Høigard, A., Mjør, I. og Hoel, T. (2009). *Temahefte om språkmiljø og språkstimulering i barnehagen*. Oslo Kunnskapsdepartementet.

KD (2006): Temahefte: *Barn med nedsatt funksjonsevne*.

KD (2009): Veileder: *Til barnets beste – samarbeid mellom barnehagen og barnevernstjenesten*.

Kinge, E. (2009). *Tverretattlig samarbeid omkring barn. En kilde til styrke og håp?* Oslo: Gyldendal Akademisk (150 sider).

Lid, I. M. (2013). *Universell utforming. Verdigrunnlag, kunnskap og praksis*. Oslo. Cappelen Damm.

Rygvold, A.L. & Ogden, T.(red). *Innføring i spesialpedagogikk*. 4 utg. Oslo. Gyldendal Akademisk (Kap 1 – 8).

Tillegglitteratur:

Barsøe, L. (2010). *Ville og stille barn i barnehagen. Veier ut av låste atferdsmønstre*. Kommuneforlaget.

St.mld 40 (2002 – 2003): *Nedbygging av funksjonshemmede barrierer. Strategier, mål og tiltak i politikken for personer med nedsatt funksjonsevne*.

6.4.1 Arbeidskrav emne 4 - Barn 0 – 6 år med særskilte behov

Arbeidskrav 1 – barn med særskilte behov av ulik og sammensatt art

Ta utgangspunkt i egen eller tenkt arbeidsplass og «velg deg ut» et barn med særskilte behov i alderen 0 – 6 år.

1. Beskriv barnets utfordringer, lærevansker og evt. funksjonshemning
2. Beskriv hvilke behov barnet har for hjelp
3. Undersøk og gjør rede for hvilke rettigheter barnet og barnets familie har
4. Gjør rede for og faglig begrunn hvordan du vil tilrettelegge for dette barnet,

Rammer:

Skriftlig oppgave individuelt eller i gruppe.

Omfang 5 – 8 sider. Bruk oppgave mal.

Skriftlig tilbakemelding på arbeidskravet fra lærer.

Vurdering gis med karakter A – F, etter kriteriene 1 – 6, s15.

Arbeidskrav 2 – Tverrfaglig samarbeid

Beskriv en case fra et tverrfaglig samarbeid og drøft hvordan du som yrkesutøver kan nyttiggjøre deg kompetansen til de ulike faginstansene

Rammer:

Skriftlig oppgave individuelt eller i gruppe

Omfang 5 - 8 sider. Bruk oppgave mal

Skriftlig tilbakemelding fra lærer

Vurdering gis med karakter A – F, etter kriteriene 1 – 6, s15.

Arbeidskrav 3 – Individuell skriftlig refleksjon

Rammer:

Individuell skriftlig refleksjon over eget læringsutbytte av emne.

Omfang: 1 -2 sider.

Vurdering: bestått / ikke bestått.

7.0 Praksis

Praksis er en obligatorisk del av utdanningen, og skal ha et omfang på 10 uker (350 timer), som i hovedsak gjennomføres etter emne 4. Gjennom praksis skal studentene få et læringsutbytte som gjenspeiler innholdet i teoriemnene. Praksisplass og gjennomføring skal alltid godkjennes av skolen. Studenten vil få tilbud om praksisutplassering på arbeidsplasser som har barn med særskilte behov, hvis ikke egen arbeidsplass har det. Det er mulig å velge mellom to ulike former for gjennomføring:

- *Praksisutplassering på en arbeidsplass innenfor oppvekstsektoren.* Denne praksisformen anbefales for studenter som ikke har sitt daglige arbeid innen fagfeltet og trenger praktisk erfaring fra slike arbeidsplasser.

- *Praksis gjennomført som prosjektarbeid på egen arbeidsplass.* Dette er aktuelt for studenter som har sitt daglige arbeid innenfor fagfeltet. Prosjektarbeidet har som målsetting å bidra til fagutvikling i praksisfeltet som også kommer barnet og deres familier til gode.

Det er utarbeidet egne retningslinjer for henholdsvis praksisperioden og praksis som utviklingsprosjekt på egen arbeidsplass. Disse ligger ved som vedlegg i studieplanen. Skolen gjennomfører et samarbeidsmøte med studentene og praksisbedriftene i forkant av praksisperioden, der de gir informasjon og veiledning knyttet til planlegging og gjennomføring av praksisperioden.

Læringsutbyttebeskrivelser for praksis:

Kunnskap	Studenten: <ul style="list-style-type: none">• har kunnskap om prosjektarbeid.• har kunnskap om særskilte behov hos barn i praksisfeltet.• har kunnskap om pedagogiske verktøy som anvendes i praksis.• har kunnskap om praksisplassens rammer og forutsetninger.• Har kunnskap om praksisstedets organisasjonsmessige betydning.• har innsikt i relevante forskrifter, lovverk og styringsdokumenter knyttet til praksisplassen.• kan oppdatere sin kunnskap i praksisperioden knyttet til tema og problemstilling for utviklingsprosjektet.
Ferdigheter	Studenten: <ul style="list-style-type: none">• kan anvende krav til prosjektarbeid.• kan anvende kunnskap om barn med særskilte behov i praksis.• kan anvende ulike former for pedagogisk verktøy i praksis.• kan kartlegge en situasjon og iverksette tiltak i praksis i samarbeid med pedagogisk ansvarlig i barnehagen og PPT.• kan kartlegge praksisstedets utfordringer og ressurser, knyttet til emner fra studieplanen og iverksette tiltak i samarbeid med pedagogisk ansvarlig i barnehagen og PPT.• kan anvende ulike former for kommunikasjon tilpasset barnas funksjons- og modningsnivå.• kan anvende kommunikasjon profesjonelt i møte med kollegaer, foreldre og andre ressurspersoner.• kan finne informasjon og fagstoff som er relevant for praksis.• kan anvende relevante verktøy for observasjon, kartlegging, planlegging, dokumentasjon og vurdering knyttet til praksis.
Generell kompetanse	Studenten <ul style="list-style-type: none">• har forståelse for yrkesetiske prinsipper i arbeidet med barn med særskilte behov, kollegaer og foreldre i praksis.• har utviklet en etisk grunnholdning i møte med kollegaer, barn og foreldre.• kan bygge relasjoner, inkludere og samarbeide med barn med særskilte behov, foreldre, kollegaer og eventuelt andre ressurspersoner.

	<ul style="list-style-type: none">• kan utvikle arbeidsmetoder for barn med særskilte behov gjennom kunnskapsdeling, veiledning og etisk refleksjon på arbeidsplassen, i samarbeid med pedagogisk ansvarlig i PPT.
--	--

7.1 Emne og litteratur for utviklingsprosjekt

Emne	<ul style="list-style-type: none">• Praktisk prosjektarbeid som metode.• Lærestoffet er ikke gitt, det innhentes av studenten selv.• Studenten definerer og gjennomfører arbeidet fra ide til ferdig produkt.
Litteratur	Andersen, E. S & Schwenche, E. (2001). <i>Prosjektarbeid, en Veiledning for studenter</i> . NKI – forlag. Dalland, O. (2012). <i>Metode og oppgaveskriving for studenter</i> . Oslo. Gyldendal Akademisk. Hartviksen, M & Kversøy, S. K (2008). <i>Samarbeid og konflikt – to sider av samme sak. SØT – modellen</i> . Bergen. Fagbokforlaget. Skogen, K. & Sørli, M. A (2004). <i>Innføring i innovasjonsarbeid</i> . Gyldendal.

7.1.1 Arbeidskrav for utviklingsprosjektet

Studentene er selv ansvarlig for planlegging og gjennomføring av et utviklingsprosjekt i praksisperioden. Studenten skal dessuten i samråd med læreren og praksisveilederen konkretisere egne læringsutbyttebeskrivelser i henhold til tema for prosjektarbeidet og den overordnede læringsutbyttebeskrivelsen for praksis.

Rammer for praksis:

Fire arbeidskrav inkludert logg ved avsluttet praksis, se nærmere beskrivelse i eget vedlegg.

Rammer for praksis på egen arbeidsplass:

Prosjektrapport, se nærmere beskrivelse i eget vedlegg.

Praksisperioden vurderes med bestått / ikke bestått.

7.1.2 Studentens egne læringsutbyttebeskrivelser i praksis

Konkretisert læringsutbytte for praksis er beskrevet på side 32, og i eget vedlegg med retningslinjer for henholdsvis praksisperioden, s 41 og praksis som utviklingsprosjekt på egen arbeidsplass, s 36. Studenten skal dessuten i samråd med lærer og / eller praksisveileder konkretisere sine egne læringsutbyttebeskrivelser i henhold til tema for utviklingsprosjektet og læringsutbyttebeskrivelsen for praksis.

8. Emne 5 Hovedprosjektet

Studenten skal gjennomføre et obligatorisk fordypningsarbeid. Hovedprosjektet skal være praksisrettet og konkret være knyttet til ett eller flere temaer i utdanningens emner. Utviklingsprosjektet som studenten gjennomførte i praksisperioden kan danne grunnlaget for hovedprosjektet. Studenten skal gjennom hovedprosjektet vise evne til refleksjon og bruke både teori og erfaringer fra praksis. Hovedprosjektet kan gjennomføres individuelt eller i gruppe. Hovedprosjektet skal danne grunnlaget for muntlig eksamen som gjennomføres individuelt.

Læringsutbytte emne 5:

(12 fp)

Kunnskap	<ul style="list-style-type: none">• kan oppdatere sin kunnskap innenfor et selvvalgt fordypningstema innenfor oppvekstfaget – barn med særskilte behov i alderen 0 – 6 år.• har innsikt i relevante lover, forskrifter og planverk som gjelder barn med særskilte behov.• forstår egen faggruppes betydning i et oppvekstperspektiv og kan drøfte sammenhengen mellom teori om barn med særskilte behov og praksis.
Ferdigheter	<ul style="list-style-type: none">• kan kartlegge en situasjon gjeldende barn med særskilte behov, identifisere en faglig problemstilling og komme med forslag til tiltak i samarbeid med pedagogisk ansvarlig i barnehagen og PPT.• kan finne informasjon og fagstoff fra oppvekstområdet som er relevant for fordypningsoppgavens problemstilling.
Generell kompetanse	<ul style="list-style-type: none">• har utviklet en etisk grunnholdning og har forståelse for barns behov innen oppvekstfaget.• har forståelse for yrkesetiske prinsipper i sitt arbeid med barn med særskilte behov og etiske retningslinjer i forhold til skriftlig arbeid.

8.1 Tema og litteratur – emne 5 hovedprosjekt

Tema	<ul style="list-style-type: none">• Tema for hovedprosjektet skal være praksisrettet og konkret.• Hovedprosjektet skal være knyttet til ett eller flere deler i utdanningens emner.• Tema for hovedprosjektet skal vise etisk refleksjon, faglig forståelse, bruk av relevant teori og erfaringer fra praksis.
Litteratur	<ul style="list-style-type: none">• Dalland, O. (2012). <i>Metode og oppgaveskriving for studenter</i>. Oslo. Gyldendal Akademisk.

8.1.1 Arbeidskrav emne 5 - Hovedprosjekt

Hovedprosjektet er obligatorisk og gjennomføres i utgangspunktet i gruppe. Innen fastsatt tidspunkt må studenten ha levert forslag til fremdriftsplan med foreløpig / tentativ problemstilling, metodevalg og litteratur. Dette godkjennes av veileder innen 14 dager. Besvarelsen leveres til fastsatt tid i 4. semester. Erfaringer fra praksisperioden knyttes til hovedprosjektet.

Studentgruppa har tilbud om fire veiledningstimer i løpet av skriveperioden, hvorav to er obligatoriske. I tillegg kan det arrangeres oppgaveseminarer der studentene presenterer sine foreløpige arbeider for medstudenter og veileder. Hensikten er å gi felles veiledning og respons på foreløpig læringsutbytte, både for de som legger frem og for de som er deltakere.

8.1.2 Vurdering av hovedprosjektet:

Hovedprosjektet utgjør i hovedsak den skriftlige delen av utdanningens avsluttende eksamen, og skal vurderes i forhold til følgende kriterier:

Faglig rettet:

Opgaven skal gjenspeile problemområder innen fordypningsområdet. Kompetanse fra studentenes basisfag / grunnutdanning skal komme til uttrykk.

Metodisk redegjøringskrav:

Det skal gjøres rede for metodevalg og vise evne til å finne frem kildestoff, bruke kilder i behandlingen av eget materiale, og vise til saklig kildekritikk. Oppgaven må være utført i samsvar med etiske retningslinjer for oppgaveskriving.

Selvstendighet:

Besvarelsen må vise selvstendige vurderinger og at temaet behandles kritisk, saklig og analytisk med drøfting av standpunkter og påstander.

Oppgavelikhet:

Besvarelsen må ikke ha påfallende likheter med andre besvarelser eller annet publisert materiale.

Karakter:

Det gis en foreløpig skriftlig karakter på hovedprosjektet etter kriteriene 1 – 6 s15, ca. 14 dager etter innlevering.

Rammer:

Skriftlig oppgave individuelt eller i gruppe.

Omfang: 15 – 20 sider-

Vurdering:

- For å kunne fremstille seg til eksamen må studenten ha bestått emnene og praksis / prosjektperioden.
- Hovedprosjektet skal vurderes av en intern og en ekstern sensor.
- Muntlig eksamen vurderes med en intern og en ekstern sensor.
- Endelig individuelle eksamenskarakter settes etter gjennomført muntlig eksamen.

8.1.3 Læringsutbyttebeskrivelser – emne 5 hovedprosjekt:

Studentene skal i samråd med læreren konkretisere sin egen læringsutbyttebeskrivelse i henhold til tema for hovedprosjektet og læringsutbyttebeskrivelsen for emnet.

9.0 Evaluering av studiet

Hensikten med evalueringsordningen er å gi studenten, læreren og fagskolen regelmessig informasjon om undervisningens kvalitet i forhold til studentens faglige og personlige utvikling.

Etter hvert emne, praksisperioden og etter hovedprosjektet, avsettes det tid til prosessevaluering for å fremme videre læring og utvikling, i et livslangt perspektiv.

Vedlegg 1 Praksis gjennomført som utviklingsarbeid på egen arbeidsplass

Retningslinjene i dette skrevet tar utgangspunkt i den generelle del av *Nasjonale planer for ettårige fordypninger innen helse- og oppvekstfag ved fagskolene*. Praksis gjennomført som prosjekt på egen arbeidsplass er aktuelt for studenter som har sitt daglige arbeid innen fagfeltet. Studenter som velger denne ordningen må i praksisperioden gjøre et utviklingsarbeid på egen arbeidsplass innen fordypningsområdet for den aktuelle utdanningen. Utviklingsarbeidet skal gjennomføres etter bestemte retningslinjer. Studentene får synliggjort sin kompetanse innenfor egen organisasjon. Dette kan bidra til kompetanseutvikling på arbeidsplassen samt at den enkelte arbeidstaker får andre oppgaver og økt ansvar. Praksis er et felles ansvar for arbeidstaker og arbeidsgiver, og denne formen for praksis krever at studenten får tid til utviklingsarbeid og veiledning.

Praksis gjennomført som utviklingsarbeid på egen arbeidsplass innebærer:

- Forberedelse og planlegging
- Gjennomføring
- Presentasjon av utviklingsarbeidet
- Dokumentasjon og prosjektrapport

Læringsutbyttebeskrivelser for praksis

Kunnskap	Studenten: <ul style="list-style-type: none">• har kunnskap om prosjektarbeid.• har kunnskap om særskilte behov hos barn i praksisfeltet.• har kunnskap om pedagogiske verktøy som anvendes i praksis.• har kunnskap om praksisplassens rammer og forutsetninger.• Har kunnskap om praksisstedets organisasjonsmessige betydning.• har innsikt i relevante forskrifter, lovverk og styringsdokumenter knyttet til praksisplassen.• kan oppdatere sin kunnskap i praksisperioden knyttet til tema og problemstilling for utviklingsprosjektet.
Ferdigheter	Studenten: <ul style="list-style-type: none">• kan anvende krav til prosjektarbeid.• kan anvende kunnskap om barn med særskilte behov i praksis.• kan anvende ulike former for pedagogisk verktøy i praksis.• kan kartlegge en situasjon og iverksette tiltak i praksis.• kan kartlegge praksisstedets utfordringer og ressurser, knyttet til emner fra studieplanen og iverksetter tiltak i samarbeid med pedagogisk ansvarlig i barnehagen og PPT.

	<ul style="list-style-type: none">• kan anvende ulike former for kommunikasjon tilpasset barnas funksjons- og modningsnivå.• kan anvende kommunikasjon profesjonelt i møte med kollegaer, foreldre og andre ressurspersoner.• kan finne informasjon og fagstoff som er relevant for praksis.• kan anvende relevante verktøy for observasjon, kartlegging, planlegging, dokumentasjon og vurdering knyttet til praksis.
Generell kompetanse	<p>Studenten</p> <ul style="list-style-type: none">• har forståelse for yrkesetiske prinsipper i arbeidet med barn med særskilte behov, kollegaer og foreldre i praksis.• har utviklet en etisk grunnholdning i møte med kollegaer, barn og foreldre.• kan bygge relasjoner, inkludere og samarbeide med barn med særskilte behov, foreldre, kollegaer og eventuelt andre ressurspersoner.• kan utvikle arbeidsmetoder for barn med særskilte behov gjennom kunnskapsdeling, veiledning og etisk refleksjon på arbeidsplassen.

Studenten skal dessuten i samråd med læreren og/eller veileder konkretisere sin egen læringsutbyttebeskrivelse i henhold til tema for utviklingsprosjekt/praksisperioden og læringsutbyttebeskrivelsen i pkt 1.1.

Forberedelse og Planlegging

Organisering

Det er viktig at et utviklingsprosjekt er godt forankret på egen arbeidsplass. Det forutsetter grundig forberedelse. Veileder og/eller avdelingsleder bør derfor være med i planlegging, gjennomføring og evaluering av utviklingsprosjektet. Studenten bør også involvere egne kolleger under hele eller deler av utviklingsarbeidet. På den måten kan studenten få erfaring med å ta initiativ, planlegge, gjennomføre og evaluere utviklingsarbeid i samarbeid med andre.

Problemformulering og mål

Før det konkrete arbeidet med utviklingsprosjektet starter, skal det utarbeides en problemformulering der arbeidet avgrenses og presiseres. Dette skjer i et samarbeid mellom studenten, lærer og veileder og/eller avdelingsleder på arbeidsplassen. Avgrensningene bør være så presise at det gir tydelige rammer for utviklingsprosjektet.

Mål for utviklingsprosjektet bør utformes slik at resultatet er målbart når utviklingsprosjektet er fullført.

Gjennomføring

Tidsrammer

Utviklingsarbeidet gjennomføres innenfor rammen av praksisperioden som er ti uker.

Anbefalt omfang for arbeid med planlegging og gjennomføring av utviklingsprosjektet er en dag i uka, men det er student og arbeidsgiver som må avklare tidsrammen for dette. Det er obligatorisk frammøte i praksisperioden både på arbeidsplassen og på samlinger på skolen i løpet av den samme perioden.

Tema

Studenten gjennomfører endringsarbeid/utviklingsarbeid med utgangspunkt i et utviklingsbehov på egen arbeidsplass. Tema og problemstilling for prosjektet skal bestemmes i fellesskap mellom arbeidsgiver og student. I samarbeid med faglærer og praksisveileder skal studentens utviklingsprosjekt ta utgangspunkt i mål fra studieplanen.

Tema for prosjektet må forholde seg til:

1. læringsutbyttebeskrivelse i emne.
2. spesifikt læringsutbytte som studenten utarbeider for det konkrete prosjektet.

Underveis- og sluttvurdering

Underveisvurdering gis i form av veiledning. Det arrangeres også et fagseminar der studenten presenterer resultatet av utviklingsarbeidet for medstudenter og eventuelt andre involverte i prosjektet. Tilbakemeldingene fra kollegaer, veiledere og medstudenter innarbeides i praksisrapporten.

Studenten får sluttvurdering på utviklingsprosjektet etter kriteriene 1 – 6 i pkt. 5.3.1. i studieplanen. Sluttvurdering på praksisperioden er bestått/ikke bestått. På vitnemålet skal det stå en kort beskrivelse av utviklingsarbeidet og dets innhold. Lærer er ansvarlig for å innkalle student og praksisveileder til en formell, planlagt vurderingssamtale etter fullført praksisperiode. Tid og sted for samtalen avtales i god tid før studenten slutter i praksis. Etter sluttvurderingen undertegner praksisveileder og student vurderingsdokumentet for praksis.

Veiledning

Veiledning og vurdering av studentens læringsutbytte i praksisperioden foregår kontinuerlig. Dette er en forutsetning for å nå formålet med praksis. Underveisvurdering (formativ vurdering) skal ta hensyn til studentens læreforutsetninger, rammefaktorer og mål for praksisperioden, studentenes læringsutbytte, veiledningens innhold og valg av læresituasjoner. Formalisert veiledning og selvrefleksjon over tid, bidrar til å bevisstgjøre studenten på egen faglig utvikling og kompetanse.

Faglærer fra skolen veileder studenten i arbeidet med dokumentasjon av utviklingsarbeidet. Læreren gjennomfører 3x2 timer samtaler med studenten i løpet av praksisperioden. Faglærer har ansvar for:

- godkjenning av tema og problemstilling.
- utforming av praksisrapport.
- veiledning av det oppgavetekniske, den skriftlige praksisrapporten.

Veileder på praksisplassen har det faglige ansvaret for veiledning av utviklingsprosjektet. Veileder på praksisplassen må ha utdanning tilsvarende fagskole eller høyere utdanning, og bør være en som kan godkjenne de praktiske gjennomføringstiltakene i prosjektet. Strukturert veiledning på praksisplassen bør tilsvare 1-2 timer pr uke. I tillegg gis det "her og nå"-veiledning ved behov. Ved praksisgjennomføring som utviklingsarbeid på egen arbeidsplass, bør minimum en dag i uken settes av til arbeid med prosjektet. Veileder på praksisplassen gir veiledning i forbindelse med planlegging, gjennomføring og evaluering av utviklingsprosjektet.

Tema for veiledning på arbeidsplassen er:

- faglig innhold
- faglig forståelse
- refleksjon over egen yrkesutøvelse og utviklingsmuligheter
- kommunikasjon, samarbeid, problemløsning, rapportering
- ressursutnyttelse
- prosjektarbeidet som prosess
- veien videre

Presentasjon av utviklingsarbeidet

Generelt

Presentasjon av eget arbeid er en obligatorisk del av utviklingsarbeidet. Erfaring fra gjennomføring av utviklingsprosjektet skal presenteres både for egne kolleger og medstudenter i praksisperioden. Hensikten med begge disse presentasjonene er å dele erfaringer og få tilbakemeldinger som kan bidra til å danne et grunnlag for videre arbeid med prosjektet og fordypningsoppgaven. De to presentasjonene planlegges i samarbeid mellom student og praksisveileder. Presentasjonen skal skje midtveis på arbeidsplassen for kollegaer og i slutten av praksisperioden overfor medstudenter.

Planlegging

I planleggingsamtale med veileder skal studenten:

- ✓ presentere og belyse problemstilling
- ✓ presentere framdriftsplan
- ✓ gi detaljer om framdrift og status
- ✓ belyse positive sider ved arbeidet og eventuelle problemer
- ✓ vurdere behov for justeringer av innhold og framdriftsplan

Presentasjon på arbeidsplassen

Presentasjonen holdes for kollegaer, avdelingsleder og andre interesserte. Denne presentasjonen bør fortrinnsvis skje midtveis i prosjektet der studenten skal:

- ✓ presentere og belyse problemformulering

- ✓ gi detaljer om framdrift og status
- ✓ belyse positive sider ved arbeidet og eventuelle utfordringer
- ✓ vurdere behov for justeringer av innhold og framdriftsplan
- ✓ beskrive hvilken nytte responsen fra kollegaer kan ha på selve prosjektet

Presentasjon for medstudenter

Presentasjonen holdes for de andre studentene i klassen, faglærere, veileder eventuelt avdelingsleder og andre interesserte. Denne presentasjonen skal omhandle hovedmomentene fra prosjektgjennomføringen og de funn/ svar som er fremkommet. Innenfor en tidsramme på en time skal studenten:

- ✓ presentere mål, problemformulering og avgrensinger
- ✓ begrunne metodevalg og innhenting av data
- ✓ beskrive eventuelle utfordringer og hvordan de ble taklet
- ✓ presentere resultat og funn som belyser problemformuleringen
- ✓ innhente tilbakemeldinger som kan bidra til å bedre drøftingsgrunnlaget i projektrapporten

Dokumentasjon og projektrapport

Generelt

Studentene utarbeider en projektrapport som dokumenterer utviklingsarbeidet:

- Innledning
 - Beskrivelse av tema, problemstilling og mål og eget læringsutbytte for utviklingsprosjektet
 - Relevant teori skal brukes i emne 5 / hovedprosjekt / eksamen
 - Metodedel (her skal den praktiske gjennomføringen av prosjektet beskrives)
 - Studentens egen vurdering av prosjektet
 - Gi en vurdering av det faglige arbeidet og læringsprosessen
 - Hvilke mål er oppnådd jfr. Emnene i studieplanen og læringsutbytte for praksisperioden
 - Veien videre.....

Selve prosessen med prosjektet er en vesentlig del av gjennomføringen. Holdninger til medstudenter/medarbeidere, evnen til å løse/takle problemer av teknisk art eller problem i samarbeidsforhold er viktige elementer i denne prosessen. Disse forhold vil inngå i vurderingen av helhetlig kompetanse til den enkelte student. Det er viktig med dokumentasjon av alle forhold som har med prosess og produkt å gjøre. Dokumentasjon av utviklingsarbeidet skal være av en slik kvalitet at det kan overføres til ordinær praksis etter at prosjekt/praksisperioden er avsluttet.

Framdriftsplan

En framdriftsplan for hovedaktiviteter i utviklingsarbeidet er nødvendig for planlegging. Alle tidsfrister knyttet til framdriften av prosjektet skal plasseres i framdriftsplanen som milepæler. Dato/milepæl for status- og sluttrapportering fastsettes i samråd med veileder. Det er viktig at framdriftsplanen er forankret på arbeidsplassen.

Milepæler:

Arbeidsproblemstilling dato

Godkjent formulering av problemstilling.....dato
Gjennomgang av læringsutbytte.....dato
Presentasjon på arbeidsplassen (midt i perioden).....dato
Presentasjon på skolen (slutten)dato
Innlevering av prosjektrapportdato
Veien videre.....

Prosjektdagbok/logg

I løpet av utviklingsarbeidet fører studenten logg med refleksjon over egne erfaringer. Loggen skal beskrive framdrift i prosjektet fra uke til uke. Beskrivelsene hentes fra samhandlingssituasjoner og skal ta utgangspunkt både i positive og negative erfaringer. Hensikt med loggskrivningen er å trene på refleksjon rundt etiske, faglige og praktiske begrunnelser for egen yrkesutøvelse. På den måten kan refleksjon over sammenheng mellom teori og praksis bidra til å videreutvikle faglig kompetanse og oppøve evnen til å se alternative handlingsalternativer. Denne loggen skal være ajourført og tilgjengelig for veileder på arbeidsplassen og faglærer med maks en ukes etterslep.

Prosjektmappe

Alt materiale som angår utviklingsarbeidet samles i en prosjektmappe. Det kan være rapporter, brev, møtoreferater, funn og foreløpige konklusjoner i henhold til problemformulering. Framdriftsplan og logg er obligatoriske vedlegg til prosjektrapporten. Studenten velger vedlegg fra prosjektmappen som er egnet til å belyse og være til hjelp i drøftingen av utviklingsarbeidet. Alle data skal kvalitetssikres, og etiske retningslinjer som taushetsplikt, anonymisering, frivillig deltagelse vektlegges og dokumenteres.

Prosjektrapport

Prosjektmappe og logg er en støtte for prosjektrapporten. På grunn av forhold som blant annet taushetsplikt, er det leder på arbeidsplassen som avgjør hvor tilgjengelig prosjektmappe skal være. Prosjektrapporten leveres i egen innleveringsmappe på Its Learning. Hver student lager et oppsummeringsnotat med egenvurdering som vedlegg til prosjektrapporten basert på følgende hovedpunkter:

- vurdering av det faglige arbeidet og læringsprosessen
- oppsummering av eget læringsutbytte

Vurdering av praksis som utviklingsarbeid på egen arbeidsplass

Praksis som utviklingsarbeid på egen arbeidsplass utgjør en selvstendig modul. Vurdering på det skriftlige arbeidet gis etter kriteriene 1-6, se pkt 5.3.1 i studieplanen. Praksisperioden vurderes med bestått/ikke bestått

Vedlegg 2 Praksisutplassering på annen arbeidsplass

Generelt om organisering av praksis

Praksisstudiet skal gjennomføres på en arbeidsplass innenfor et fagfelt knyttet til fordypningen i utdanningen. Med utgangspunkt i studentens erfaringer og interesser vil skolen prøve å etterkomme studentens ønsker om praksissted. Fagskolen Oslo Akershus inngår avtale med praksisstedet. Praksis skal benyttes til direkte eller indirekte arbeid med barn med særskilte behov 0-6 år,, og være utgangspunkt for fordypningsoppgaven. Praksisperioden har en varighet på 10 uker lagt til deler av 3. og 4. semester. Studiestedet organiserer minst en felles samling for erfaringsdeling i løpet av praksisperioden.

Tilstedeværelse

Praksisperioden beregnes til gjennomsnittlig 30 timer tilstedeværelse og én studiedag pr. uke i ti uker. En gjennomsnittlig arbeidsdag er på 7 ½ time + ½ time lunsjpause. Det er obligatorisk tilstedeværelse. Det forutsettes at studenten deltar aktivt i praksisfeltet, for å kunne realisere både det generelle læringsutbyttet og studentens eget konkretiserte læringsutbytte for praksis. For at praksisperioden skal kunne vurderes til bestått, må studenten ha vært til stede minimum 90 % av den planlagte praksistiden. Fravær utover 10 % må tas igjen.

Studenten planlegger egen framdriftsplan som godkjennes av lærer og praksisveileder. For at studenten skal få gode læresituasjoner, bør studenten i størst mulig grad følge praksisveilederens arbeidstid.

Arbeidssituasjoner

Arbeidssituasjoner som fagarbeideren møter i praksisperioden kan være utfordrende. Det kan for eksempel være gitte situasjoner som stiller krav til yrkesutøverens kunnskaper, ferdigheter og generelle kompetanse. Det er derfor nødvendig at yrkesutøveren kan samarbeide med andre fagpersoner for å bistå til beste for barnet.

Læringsutbytte for praksisperioden

Studenten skal i samråd med læreren og veileder konkretisere sine egne læringsutbyttebeskrivelser i henhold til praksisplassens egenart og læringsutbyttebeskrivelsen for praksisperioden.

Læringsutbyttebeskrivelser for praksis:

Kunnskap	Studenten: <ul style="list-style-type: none">• har kunnskap om særskilte behov hos barn i praksisfeltet.• har kunnskap om pedagogiske verktøy som anvendes i praksis.
----------	--

	<ul style="list-style-type: none">• har kunnskap om praksisplassens rammer og forutsetninger.• Har kunnskap om praksisstedets organisasjonsmessige betydning.• har innsikt i relevante forskrifter, lovverk og styringsdokumenter knyttet til praksisplassen.• kan oppdatere sin kunnskap knyttet til aktuelle situasjoner i praksis.
Ferdigheter	Studenten: <ul style="list-style-type: none">• kan anvende kunnskap om barn med særskilte behov i praksis.• kan anvende ulike former for pedagogisk verktøy i praksis.• kan kartlegge en situasjon og iverksette tiltak i praksis i samarbeid med pedagogisk i barnehagen og PPT.• kan kartlegge praksisstedets utfordringer og ressurser, knyttet til emner fra studieplanen og iverksette tiltak.• kan anvende ulike former for kommunikasjon tilpasset barnas funksjons- og modningsnivå.• kan anvende kommunikasjon profesjonelt i møte med kollegaer, foreldre og andre ressurspersoner.• kan finne informasjon og fagstoff som er relevant for praksis.• kan anvende relevante verktøy for observasjon, kartlegging, planlegging, dokumentasjon og vurdering knyttet til praksis.
Generell kompetanse	Studenten <ul style="list-style-type: none">• har forståelse for yrkesetiske prinsipper i arbeidet med barn med særskilte behov, kollegaer og foreldre i praksis.• har utviklet en etisk grunnholdning i møte med kollegaer, barn og foreldre.• kan bygge relasjoner, inkludere og samarbeide med barn med særskilte behov, foreldre, kollegaer og eventuelt andre ressurspersoner.• kan utvikle arbeidsmetoder for barn med særskilte behov gjennom kunnskapsdeling, veiledning og etisk refleksjon på arbeidsplassen.

Veiledning og vurdering

Veiledning og vurdering av studentens læringsutbytte i praksisperioden foregår kontinuerlig. Dette er en forutsetning for å nå formålet med praksis. Underveisvurdering (formativ vurdering) skal ta hensyn til studentens læreforutsetninger, rammefaktorer og mål for praksisperioden, studentens læringsutbytte, veiledningens innhold og valg av læresituasjoner. Formalisert veiledning og selvrefleksjon over tid, bidrar til å bevisstgjøre studenten på egen faglig utvikling og kompetanse.

Praksisveileder

Veileder på praksisplassen må ha tilsvarende fagskoleutdanning eller høyere utdanning. Strukturert veiledning på praksisplassen bør tilsvare 1-2 timer pr uke. I tillegg gis det "her og nå"-veiledning ved behov. Veileder på praksisplassen gir veiledning i forbindelse med planlegging, gjennomføring, dokumentasjon og evaluering av arbeidet i praksisperioden. Tema for veiledning er:

- faglig innhold
- faglig forståelse
- individrettet- og personorientert omsorg
- refleksjon over egen yrkesutøvelse og utviklingsmuligheter
- kommunikasjon, samarbeid, problemløsning, rapportering
- ressursutnyttelse

Faglæreren gjennomfører 3x2 timer samtaler med studenten i løpet av praksisperioden.

Veiledningsgrunnlag for praksis

I løpet av den første uka i praksisperioden skal studenten formulere sitt veiledningsgrunnlag som skal inneholde:

- en kort oversikt over tidligere arbeidserfaring
- en beskrivelse av egen opplevelse av sterke og svake sider
- en vurdering av egne lærings- og veiledningsbehov for å møte arbeidskrav knyttet til praksis

Hensikten er å klargjøre for seg selv, veileder og lærer hvilke veiledningsbehov den enkelte student har.

Veiledningssamtaler og underveisvurdering

Veiledning i praksis er en forutsetning for å nå målet med praksis. Veiledningssamtalen er en formell samtale om studentens læringsutbytte i henhold til mål for perioden. Strukturert veiledning på praksisplassen bør tilsvare 1-2 timer pr uke og avtales mellom praksisveilederen og studenten. I tillegg gis det "her og nå"-veiledning ved behov. Tema for samtalen kan være gjensidige forventninger til praksis, behov for veiledning og tilrettelegging, praksisfeltets muligheter og begrensninger for faglige ressurser.

Veiledningen skal foregå fortløpende for å sikre nødvendig underveisvurdering som fremmer læring og faglig utvikling (formativ vurdering). I veiledningssamtalene viser studenten oppnådd læringsutbytte gjennom faglig begrunnelser for egen yrkesutøvelse og synliggjør med dette sin faglige handlingskompetanse. Det gjennomføres en målsamtale i løpet av første praksisuke mellom lærer, praksisveileder og student. Studenten utformer deretter en konkretisert læringsutbyttebeskrivelse. Dette danner grunnlag for underveisvurderingen. Det gjennomføres en planlagt vurderingssamtale midtveis i praksisperioden. Hvis det er fare for at studenten ikke viser tilstrekkelig læringsutbytte for å bestå, skal det gis skriftlig varsel og veiledning på et så tidlig tidspunkt at det er mulig for studenten å kunne bestå praksis.

Samling for erfaringsdeling

Studiestedet organiserer minst en felles samling for erfaringsdeling ca. halvveis i praksisperioden.

Utgangspunktet er refleksjoner og logg fra erfaringer på praksisstedet.

Sluttvurdering

Sluttvurdering (summativ vurdering) gis som bestått / ikke bestått praksisperiode. Grunnlaget for vurdering er læringsutbyttebeskrivelsen. Lærer er ansvarlig for å innkalle student og praksisveileder til en formell, planlagt vurderingssamtale etter fullført praksisperiode. Tid og sted for samtalen avtales i god tid før studenten slutter i praksis. Etter sluttvurderingen undertegner praksisveileder og student vurderingsdokumentet for praksis.

Forventninger til praksisveileder og lærer

Forventninger til praksisveileder

Praksisveileder har ansvar for:

- å veilede studenten
- å gjøre seg kjent med studentens veiledningsgrunnlag.
- å gjøre seg kjent med godkjenne studentens konkretiserte læringsutbytte for praksisperioden
- å legge forholdene til rette for at studenten skal kunne nå ønsket læringsutbytte for praksisperioden
- å samarbeide om å utarbeide turnusplan
- å hjelpe til å velge ut relevante læresituasjoner
- å gi råd og støtte til studenten og påse at studenten ikke overvurderer egen kompetanse
- å vurdere studentens praksis til bestått/ikke bestått
- å underskrive vurderingsdokumentet for praksis

Forventninger til lærer

Læreren har ansvar for:

- å veilede studenten i konkretisering av læringsutbytte
- å gjøre seg kjent med studentens turnusplan
- å samarbeide med student og praksisveileder om å legge til rette for veiledning og underveisvurdering
- å lede veiledning felles samling for erfaringsdeling
- å gi studenten tilbakemelding på arbeidskrav

Arbeidskrav i praksis

Arbeidskrav til praksisperioden er fire obligatoriske oppgaver samt logg for egenrefleksjon som skal besvares og innleveres etter fastsatt oppsett. Arbeidskrav og loggføring av egenrefleksjon kan bidra til å synliggjøre studentens læringsarbeid i praksis og inngå som dokumentasjon for sluttvurderingen.

Arbeidskrav 1: Eget ståsted og førforståelse

Studenten skal beskrive egne praksiserfaringer og førforståelse. Hensikten er å øke studentens bevissthet om tidligere erfaringer som utgangspunkt for å videreutvikle nye praksiserfaringer og læringsutbytte.

Mal for utforming av oppgaven:

- Studentens navn
- Når var du ferdig med grunnutdanningen din?
- Hva er den viktigste motivasjon for å ta fagskoleutdanning innen Oppvekstfag fordypning; barn med særskilte behov 0-6 år?
- Hvilke arbeidserfaringer har du som yrkesutøver innen helse- og oppvekstfag?
- Hva opplever du som dine sterke sider som yrkesutøver?
- Hvilke områder ønsker du å endre eller videreutvikle?
- Skisser hvilke områder innen fordypningsområdet og læringsutbyttebeskrivelsen som du ønsker å arbeide med i praksisperioden innenfor rammene av utdanningens læringsutbytte for praksis. Begrunn svaret.

Rammer:

Skriftlig individuell beskrivelse og refleksjon over eget ståsted og praksiserfaringer etter malen ovenfor.

Omfang: ca. 1-2 sider

Vurdering: Godkjent/ikke godkjent

Oppgaven leveres i egen innleveringsmappe på its´learning i løpet av første uke av praksisperioden

Arbeidskrav 2: Beskrivelse av tenkt læringsutbytte

Arbeidskravet har som formål at studenten skal kunne være delaktig i å utforme mål for eget læringsarbeid i praksisperioden. Dette kan bidra til å øke studentens interesse og ansvar for å utnytte praksisperioden best mulig. Arbeidskravet skal ta utgangspunkt i læringsutbyttebeskrivelsen for praksis, praksisstedets rammer og studentens egne ønsker og behov som beskrevet i arbeidskrav 1.

Rammer:

Skriftlig individuell beskrivelse av ønsket (pre-refleksjon) læringsutbytte for praksisperioden.

Omfang: ca 1-2 side

Vurdering: godkjent/ikke godkjent.

Oppgaven leveres i egen innleveringsmappe på It's learning i løpet av andre uke av praksisperioden

Arbeidskrav 3 og 4: Beskrivelse av en aktuell situasjon fra praksisperioden

Studenten skal beskrive to aktuelle situasjoner fra praksisperioden. Utgangspunktet er arbeid med barn med særskilte behov i alderen 0-6 år. Hensikten er å oppøve evnen til refleksjon og faglige begrunnelser i egen yrkesutøvelse, samt tverrfaglig samarbeid.

Studenten følger opp situasjonene i minimum en uke og skal deretter:

- beskriv hvilke utfordringer situasjonene gir.
- velge ut to fokusområder en fra hver situasjon
- gjøre rede for og begrunn egne valg. Planlegg, gjennomfør, dokumenter og evaluer tiltakene.

Rammer:

Skriftlig individuell beskrivelse av to situasjoner i løpet av praksisperioden.

Omfang: ca. 2-3 sider for hver situasjon

Vurdering: godkjent/ikke godkjent.

Første situasjon leveres etter 5.praksisuke, den andre etter gjennomført praksis. Begge leveres i egen innleveringsmappe på It's learning.

Halvtidsvurdering

Fagskolen Oslo Akershus - Avdeling for Oppvekstfag fordypning; barn med særskilte behov 0-6 år.

Fagskoleutdanning i

Halvtidsvurdering foretatt:.....(dato)

Fravær til nå i perioden:.....(antall timer)

Student:.....sign.

Praksisveileder:.....sign.

Lærer.....sign.

Evt. kommentar:

.....

.....

.....

.....

.....

Hvis det oppstår tvil om at studenten kan oppfylle beskrevet læringsutbytte og få bestått ved praksisperiodens slutt, skal studenten gis skriftlig varsel om dette snarest og senest 3 uker før praksisperiodens avslutning.

Skriftlig varsel om stryk er gitt:.....(dato).

Arbeidskrav knyttet til praksisperioden	Godkjent	Ikke godkjent
Arbeidskrav 1: <i>Egen ståsted og førforståelse</i>		
Arbeidskrav 2: <i>Beskrivelse av tenkt læringsutbytte</i>		
Arbeidskrav 3: <i>Situasjon 1</i>		
Arbeidskrav 4: <i>Situasjon 2</i>		

Vurderingsskjema – sluttvurdering

Fagskolen Oslo Akershus - Avdeling for Oppvekstfag fordypning; barn med særskilte behov 0-6 år.

Fagskoleutdanning i

Vurderingsskjema for gjennomført praksis

Studentens navn:.....

Praksissted:.....

RESULTAT:.....(bestått/ikke bestått)

Fravær:.....(antall timer)

Tidsrom:.....

Student

Praksisveileder

Lærer

